

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

En kortlægning blandt forebyggende og
sundhedsfremmende tilbud

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

En kortlægning blandt forebyggende og sundhedsfremmende tilbud

Udarbejdet af Marselisborg Consulting for Sundhedsstyrelsen.

© Sundhedsstyrelsen, 2022.
Publikationen kan frit refereres
med tydelig kildeangivelse.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Elektronisk ISBN: 978-87-7014-464-3

Sprog: Dansk
Format: pdf

Udgivet af Sundhedsstyrelsen,
August 2022

Indholdsfortegnelse

1. Sårbare ældre og meningsfulde aktiviteter	4
1.1. Hvem er de sårbare ældre?.....	4
1.2. Forebyggende og sundhedsfremmende tilbud.....	5
1.3. Forståelser af tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage.....	6
1.4. Læsevejledning.....	7
2. Kortlægningens hovedpointer.....	8
2.1. Hvad karakteriserer tilbuddene og de sårbare ældre, der deltager?.....	8
2.2. Hvilke tilgange anvendes, og hvordan skabes kontakt til målgruppen?	8
2.3. Hvordan lykkes tilbuddene med de forskellige målgrupper og tilgange?.....	9
3. Opmærksomhedspunkter.....	10
3.1. En opmærksomhed på sårbare ældre gør en forskel	10
3.2. Fokus skal ligge både på at fjerne eller sænke barrierer samt fastholde	10
3.3. Samarbejde med andre parter er væsentligt for opsporing og fastholdelse	11
3.4. Det er virkningsfuldt at have øje for den enkelte såvel som fællesskabet	11
3.5. Kommunale tilbud og civilsamfundstilbud kan lade sig inspirere af hinanden	11
3.6. Nogle målgrupper har brug for et øget fokus	11
4. Hvad karakteriserer tilbuddene?	12
4.1. Hvad kan du læse om i dette afsnit?	12
4.2. Hvad beskæftiger tilbuddene sig med?	12
5. Hvilke tilgange anvendes?.....	18
5.1. Hvad kan du læse om i dette afsnit?	18
5.2. Opsporing af sårbare ældre	18
5.3. Anvendte tilgange i kommunale tilbud og civilsamfundstilbud	20
6. Hvad lykkes tilbuddene med?	24
6.1. Hvad kan du læse om i dette afsnit?	24
6.2. Motivation og engagering af sårbare ældre i begge typer tilbud.....	25
6.3. Oplevet succes med tilgange på tværs af kommune og civilsamfund.....	28
6.4. Hvad er vanskeligt i forhold til at motivere sårbare ældre?	35
7. Metode	38
7.1. Identifikation af respondentgruppen	38
7.2. Udformning og test af spørgeskema	39
7.3. Gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen og opfølgning herpå	40
Referenceliste.....	41
Bilagsfortegnelse.....	42

1. Sårbare ældre og meningsfulde aktiviteter

Mange ældre trives og har et godt fysisk og mentalt helbred og oplever, at de kan gøre, hvad de har lyst til. For nogle ældre betyder fremskreden alder, sygdom eller tab af de nærmeste relationer dog en forringelse af livskvalitet, ensomhed og et helbred, der kan sætte begrænsninger i hverdagen såvel som lyst og muligheder for at deltage i tilbud og aktiviteter (Sundhedsstyrelsen 2019). Forebyggende og sundhedsfremmende aktiviteter er afgørende for at sikre, at ældre borgere bevarer trivsel, livskvalitet og funktionsevne længst muligt. Samtidigt findes også en række barrierer eller strukturelle faktorer, som fx uddannelseslængde, køn, helbred m.m., der gør, at ikke alle har lige muligheder for at deltage. Der er mangel på systematisk viden om, hvilke faktorer og mekanismer, der kan have betydning for, om ældre, der er sårbare på forskellige måder, deltager i forebyggende og sundhedsfremmende tilbud.

Som del af udmøntningen af restmidler fra satspuljeaftalen "Det gode ældreliv" er denne kortlægning derfor igangsat som del af temaet: "Pårørende, fællesskaber, aktiviteter og omgivelsernes betydning i det gode ældreliv og mod ensomhed", under initiativ 1.1.1: "Sundhedsfremme og sund aldring med særligt fokus på ulighed i sundhed og ensomhed" (SUM 2020). Kortlægningen bidrager med viden om, hvad der motiverer og engagerer sårbare ældre til at deltage i forebyggende og sundhedsfremmende tilbud i kommuner og civilsamfund. Denne viden skal være med til at sikre, at flere ældre – på trods af forskellige vilkår – vil kunne få endnu mere gavn af de mangeartede forebyggende og sundhedsfremmende tilbud, der findes.

Rapporten er henvendt til kommuner og frivillige foreninger, der arbejder med tilbud og aktiviteter til sårbare ældre.

1.1. Hvem er de sårbare ældre?

Der findes ikke en entydig definition af, hvad det vil sige at være sårbar. Dog er der enighed om, at sårbarhed udspringer af fysiske såvel som psykiske og sociale faktorer (Alexandra Institutet 2019). Dertil kommer, at sårbare ældre, ligesom mennesker i almindelighed, ikke er en homogen gruppe. Det er således ikke alle ældre mennesker med fx etnisk minoritetsbaggrund eller som har oplevet tab af deres nærmeste, der kan karakteriseres som sårbare. Man kan dog tale om, at ældre mennesker, der tilhører bestemte kategorier, er i større risiko for at være sårbare på et eller flere områder. I samarbejde med Sundhedsstyrelsen har Marselisborg operationaliseret en række kategorier og delkategorier til følgende målgrupper:

- Enker og enkemænd
- Ældre med svagt netværk, fx enlige, geografisk isolerede eller tilflyttere
- Ældre med en eller flere kroniske sygdomme
- Ældre med etnisk minoritetsbaggrund
- Ældre pårørende til svækkede ældre
- Ældre med skadeligt alkoholforbrug eller lignende
- Ældre, der er psykisk eller mentalt sårbare
- Ældre, kortuddannede med svag tilknytning til/udenfor arbejdsmarkedet ved pension
- Ældre, der på anden vis er sårbare.

Der vil naturligt være overlap mellem de enkelte kategorier, ligesom kategorierne ikke er udtømmende. I kortlægningen arbejdes der endvidere ud fra en beskrivelse af sårbare ældre som "bl.a. ældre med fysisk, psykisk eller social funktionsnedsættelse, kronisk sygdom, begrænset socialt netværk og begrænset kontakt til andre, og som gør, at de oftest ikke tager imod de gængse tilbud."

1.2. Forebyggende og sundhedsfremmende tilbud

Med inspiration fra WHO's definition tager undersøgelsen udgangspunkt i sundhed som fuldstændig fysisk, psykisk og socialt velbefindende. Hermed er der anlagt en bred tilgang til forebyggende og sundhedsfremmende tilbud. Tilbuddene forstås som meningsfulde aktiviteter, der på forskellige måder kan gavne fysisk, psykisk og/eller social funktionsevne.

Undersøgelsen kortlægger tilbud i både kommuner og blandt civilsamfundsorganisationer. Resultaterne bygger dermed på svar fra forskellige aktører, fx aktivitetshuse, forebyggende tilbud og sorggrupper såvel som interessebaserede frivillige fællesskaber, motionsklubber og aktiviteter i almene boligafdelinger, der har forskellige vilkår og muligheder i forhold som økonomi, bemanding og andre ressourcer.

Kortlægningen omfatter 50 kommuner, der blev udvalgt på baggrund af variation i socioøkonomisk indeks og andel af ældre. Derefter blev der rettet henvendelse til de forebyggende konsulenter i de pågældende kommuner med henblik på at identificere og give kontaktoplysninger til relevante tilbud.

Med udgangspunkt i foreningstyper identificeret i Frivillighedsundersøgelsen (2006) blev følgende typer lagt til grund for udvælgelsen af foreninger:

- Kultur-, hobby-, idræts og (fritids)undervisningsforeninger
- Arbejdsrelaterede foreninger
- Idébaserede foreninger
- Sociale og sygdomsbekæmpende foreninger
- Bolig og lokalsamfund.

Der blev foretaget en stratificeret udvælgelse af 15 landsdækkende organisationer samt 20 lokale tilbud med henblik på at sikre bredde og variation blandt tilbuddene.

I alt er spørgeskemaet blevet fremsendt til 217 forskellige tilbud, heraf 85 civilsamfundstilbud og 132 kommunale tilbud. Den samlede svarprocent er på 62%. Af de kommunale tilbud har 64% gennemført spørgeskemaet, og det samme gælder for 60% af civilsamfundstilbuddene.

1.3. Forståelser af tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage

Undersøgelsen fokuserer på de *tilgange*, der anvendes til at skabe kontakt til samt engagere og motivere sårbare ældre til deltagelse og ikke det konkrete indhold i de tilbudene. Det er altså principperne for at få kontakt til og understøtte deltagelse og fastholdelse, der fokuseres på, og ikke hvad der laves i aktiviteterne. Indholdet i aktiviteterne er dog indeholdt som spørgsmål i undersøgelsen som en baggrundsinformation.

I praksis kan det dog godt være vanskeligt at adskille tilgange fra det, der konkret laves i aktiviteterne, fordi den måde, aktiviteterne afholdes på også kan være møntet på fortsat at motivere og fastholde deltagerne, fx gennem afholdelse af en '3. halvleg' efter motion eller måden, deltagerne placeres sammen omkring et bord.

For at sikre spørgeskemaets validitet har Marselisborg operationaliseret forskellige tilgange med særlig opmærksomhed på oversættelighed og anvendelighed. Dette er sket med udgangspunkt i en tematisering udarbejdet af Sundhedsstyrelsen og har resulteret i følgende liste:

- 'Det venlige skub': En tilgang, der understøtter borgeren i elementer af aktiviteten, fx ved at hjælpe med at finde og skabe kontakt til tilbud, gøre det nemt at møde op, følge op på borgerens situation, følge borgerens forløb eller lignende.
- 'Fællesskab': Tilgange, der skaber mulighed for socialt netværk/social kontakt og skaber rammerne for nærhed mellem deltagerne.
- 'Involvering og tilpasning': Involvering af borgeren for at sikre en meningsfuld indsats og mulighed for justering af indsatsen. Borgeren føler ejerskab og oplever en personlig, positiv gevinst ved deltagelse. Rammerne skabes både for og med borgeren.
- 'Deltagere bidrager til indsatsen og/eller fællesskabet': Ud fra den enkeltes ressourcer bidrager deltagerne til indsatsen, fx hjælper andre deltagere, laver kaffe, er til stede eller lignende.
- 'Værtskab og følgeskab': Struktur og rammer for at alle kan føle sig tilpas, velkomne og som en del af fællesskabet.
- 'Fælles referencer og livsvilkår': Deltagere er ligesindede og har fælles erfaringer, fx kultur, sprog, sygdom eller lignende.
- 'Tilgængelighed': Rammerne er overkommelige ud fra deltagerens præmisser.
- 'Samarbejde': Der samarbejdes med andre parter og/eller personer, der kan bidrage til at motivere den enkelte borger til deltagelse og/eller adfærdsændring.

For at tydeliggøre forskelle mellem tilgangene og sikre deres anvendelighed i spørgeskemaet, er tilgangene formuleret i udsagn, som respondenterne er blevet bedt om at forholde sig til. 'Det venlige skub' er fx formuleret som: "Vi er bevidste om at give 'det venlige skub', dvs. understøtte vedkommende i elementer af aktiviteten, fx hjælpe med den første kontakt eller følge op på nye m.m."

Se side 4 spørgeskemaet (bilag 2) for en oversigt over alle tilgange som udsagn.

1.4. Læsevejledning

I det følgende afsnit opsummeres kortlægningens hovedpointer, hvorefter afsnit 3 udfolder en række opmærksomhedspunkter i arbejdet med at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i aktiviteter.

Afsnit 4 beskriver tilbuddene ud fra grundlæggende parametre som målgruppe, deltagerantal og frekvens.

Afsnit 5 præsenterer de forskellige typer af tilgange, tilbuddene anvender, og afdækker de mest anvendte tilgange på tværs af kommuner, civilsamfund og målgrupper.

Afsnit 6 går nærmere ind i, hvordan tilbuddene arbejder med de angivne tilgange i praksis, hvad de oplever at lykkes med, og hvor de oplever udfordringer i forhold til at engagere og motivere sårbare ældre.

2. Kortlægningens hovedpointer

2.1. Hvad karakteriserer tilbuddene og de sårbare ældre, der deltager?

Som en indledende baggrundsinformation ser vi på tværs af tilbudstyper, at flest tilbud beskæftiger sig med 'motion og bevægelse', 'social netværksdannelse' eller 'mad og måltider'.

De hyppigst forekommende målgrupper i kortlægningen på tværs af respondenter er 'ældre med en eller flere kroniske sygdomme' samt 'ældre med svagt netværk'. Kommunale tilbud henvender sig også ofte til 'enker og enkemænd'. Endvidere fremgår det, at få tilbud henvender sig til 'ældre med minoritetsbaggrund', 'ældre, kortuddannede med svag tilknytning til/står udenfor arbejdsmarkedet, ved pension', 'ældre med skadeligt alkoholforbrug eller lignende' samt 'ældre pårørende til svækkede ældre'.

Flere civilsamfundstilbud end kommunale tilbud har angivet, at de ikke retter deres tilbud mod en specifik målgruppe. Dette kan pege på, at civilsamfundstilbud oftere søger at inkludere bredt, hvilket pilottest og indledende kontakt med respondenter bekræfter. I de kommunale tilbud udgør sårbare ældre derudover en højere andel af de samlede deltagere end i civilsamfundstilbuddene.

Kigger man på hvor ofte, tilbuddene afholder aktiviteter og hvor mange, der deltager, ser vi en tendens til, at kommunale tilbud oftere afholder aktiviteter, mens tilbud blandt civilsamfundsorganisationer typisk har lidt flere deltagere.

Læs mere om hvad, der karakteriserer tilbuddene i afsnit 4.

2.2. Hvilke tilgange anvendes, og hvordan skabes kontakt til målgruppen?

På tværs af tilbuddene identificeres tre måder, som typisk anvendes til opsporing af og indledende kontakt til målgruppen: 'Formidling', 'samarbejde med andre parter' samt 'personlig kontakt'. Det er særligt de kommunale tilbud, der samarbejder med andre parter. 'Formidling' handler om at udsende informationsmateriale til relevante samarbejdspartnere – fx læger og forebyggende medarbejdere – samt ved at gøre andre opmærksom på tilbuddet via hjemmesider, sociale medier m.v.

'Samarbejde med andre parter' handler om at opnå kontakt til den udvalgte målgruppe via et samarbejde med aktører, som i kraft af deres jobfunktion har en naturlig indgangsvinkel til sårbare ældre.

'Personlig kontakt' drejer sig om at etablere kontakt til målgruppen via direkte, personlig kontakt og/eller opsøgende indsatser. Eksempler på dette er udsendelse af personlige breve eller direkte henvendelse fra medarbejdere, frivillige og/eller andre borgere.

På tværs af kommuner og civilsamfund er tre tilgange til at engagere og motivere til deltagelse fremtrædende: 'At tilbuddet rummer nærvær og socialt samvær', 'det venlige skub' og, især for kommunale tilbud, 'samarbejde med andre parter'.

'At tilbuddet rummer nærvær og socialt samvær' foregår på tværs af tilbudstyper typisk ved at prioritere holdaktiviteter og vægte sociale mødesteder. Kommunale tilbud arbejder i lidt højere grad med, at deres aktiviteter skal rumme interessefællesskaber. 'Det venlige skub' praktiseres blandt kommunale tilbud fx ved at afholde individuelle samtaler og at tilknytte en frivillig eller lønnet mentor. Blandt civilsamfundstilbud indebærer 'det venlige skub' fx at tilknytte en frivillig mentor, at frivillige afholder samtaler med nye deltagere, og at mere erfarne deltagere bliver tilknyttet som kontaktperson til nye. 'Samarbejde med andre parter' foregår på tværs af begge typer af tilbud typisk ved et samarbejde med kommunens forebyggende konsulenter og/eller andre kommunale aktører samt med (andre) foreninger og organisationer.

Læs mere i afsnit om, hvordan der arbejdes med at skabe kontakt til sårbare ældre og med de forskellige tilgange i praksis.

2.3. Hvordan lykkes tilbuddene med de forskellige målgrupper og tilgange?

Tilbuddene oplever at lykkes bedst med de målgrupper og tilgange, som de angiver at arbejde mest med. Begge typer af tilbud oplever særligt at lykkes med målgrupperne: 'Ældre med en eller flere kroniske sygdomme', 'ældre med svagt netværk' samt, hos de kommunale tilbud, 'enker og enkemænd'. Vi ser dog også generelt, at de kommunale tilbud i højere grad end civilsamfundstilbuddene angiver både, at de arbejder og lykkes med de angivne målgrupper og tilgange. Det kan skyldes, at civilsamfundstilbuddene ikke nødvendigvis har fokus på specifikke målgrupper eller bestemte tilgange.

Færre tilbud oplever succes med at motivere 'ældre med etnisk minoritetsbaggrund', 'ældre, kortuddannede med svag tilknytning til/udenfor arbejdsmarkedet ved pension' og 'ældre med et skadeligt alkoholforbrug eller lignende'. Dette er dog sammenfaldende med, at også få tilbud henvender sig til disse målgrupper, hvorfor dette ikke kan tolkes som et udtryk for graden af succes med målgrupperne.

På tværs af begge typer af tilbud ser vi, at følgende tilgange opleves som virkningsfulde: 'Fællesskab', 'det venlige skub', 'samarbejde med andre parter' samt 'at tilbuddet skal være let tilgængeligt'.

Endelig ser vi, at de vanskeligheder, tilbuddene oplever i arbejdet med sårbare ældre, mønter sig på ressourcemangel i tilbuddet (menneskeligt og materielt), at gennemskue, hvem der er sårbare samt at motivere de ældre til at møde op – og blive ved med det.

Læs mere om hvordan tilbuddene lykkes med de forskellige målgrupper og tilgange i afsnit 6.

3. Opmærksomhedspunkter

Analysens resultater giver anledning til en række opmærksomhedspunkter, som kan inspirere til yderligere indhentning af viden, såvel som inspiration til kommuner, organisationer og foreninger, der ønsker at styrke deres indsats for at engagere og motivere sårbare ældre til at indgå i aktiviteter og fællesskaber. En væsentlig pointe er, at kommuner og civilsamfundsorganisationer har forskelligt fokus, forskellige vilkår og forskellige primære målgrupper. Netop denne forskel gør det interessant at se på, hvor de forskellige aktører kan lade sig inspirere af hinanden.

På tværs af analysen står disse opmærksomhedspunkter frem:

- En opmærksomhed på sårbare ældre gør en forskel for inklusion og deltagelse.
- Fokus skal ligge både på at fjerne eller sænke barrierer for deltagelse og fastholde sårbare ældre i deltagelse.
- Samarbejde med andre parter er væsentligt i opsporing, rekruttering og fastholdelse.
- Indsatser for sårbare ældre kræver tid, tålmodighed og viden.
- Kommunale tilbud og civilsamfundstilbud kan lade sig inspirere af hinanden på de områder, hvor de er gode hver især.
- Nogle målgrupper har brug for et øget fokus.

Disse punkter uddybes i det følgende.

3.1. En opmærksomhed på sårbare ældre gør en forskel

Kortlægningen viser, at der er forskel på i hvor høj grad tilbud arbejder med sårbare ældre som målgruppe. De kommunale tilbud arbejder i højere grad end civilsamfundstilbudene med de forskellige målgrupper af sårbare ældre, og anvender ligeledes i højere grad de angivne tilgange. På tværs af begge tilbudstyper ser vi derudover, at de målgrupper og tilgange, som man arbejder med, er dem man også lykkes med. Det viser alt andet lige, at uanset tilbudstype, så har det en betydning at gøre noget aktivt for at henvende sig til og inkludere sårbare ældre.

3.2. Fokus skal ligge både på at fjerne eller sænke barrierer samt fastholde

I arbejdet med at opspore samt motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i aktiviteter er det vigtigt både at have blik for hvilke barrierer, der kan fjernes eller sænkes, og hvordan deltagelse understøttes. Det kan fx være vigtigt både at tage hånd om, at det kan virke uoverskueligt at starte et nyt sted alene, eller at det kan være svært at transportere sig hen til tilbuddet, samtidig med at man arbejder med at styrke motivationen for at være med, fx gennem individuel kontakt og opfølgning og ved at have fokus på nærvær og samvær mellem deltagerne.

3.3. Samarbejde med andre parter er væsentligt for opsporing og fastholdelse

Sårbare ældre nås bedst i et samarbejde mellem forskellige parter på tværs af faggrupper såvel som kommuner og civilsamfund. Det er en overvejelse værd for civilsamfundstilbud at afsøge hvilke parter, man lokalt kan samarbejde med for at skabe kontakt til (flere) sårbare ældre og understøtte, at det rigtige tilbud gives på den rigtige måde. Kommuner kan med fordel også sikre, at det er nemt og gennemskueligt for civilsamfundsaktører at skabe kontakt til de relevante fagpersoner og at være opmærksomme på, at fagpersoner har tilstrækkeligt med viden om muligheder for sårbare ældre lokalt.

3.4. Det er virkningsfuldt at have øje for den enkelte såvel som fællesskabet

Virksomme tilgange for at engagere og motivere til deltagelse omfatter både at arbejde med udgangspunkt i den enkeltes ønsker, behov og ressourcer gennem fx vedholdende, individuel opfølgning, såvel som at have øje for fællesskabets præmisser gennem fokus på samvær og nærvær i den enkelte aktivitet.

3.5. Kommunale tilbud og civilsamfundstilbud kan lade sig inspirere af hinanden

Kortlægningen viser, at civilsamfundstilbud har en tendens til at inkludere mere bredt end de kommunale tilbud. Det bevidste og systematiske arbejde med målgrupper og tilgange er en styrke blandt de kommunale tilbud, som civilsamfundstilbud med fordel kan lade sig inspirere af. Det kan fx dreje sig om at fastholde ældre, hvis livssituation over tid ændrer sig på en måde, der gør dem mere udsatte og sårbare. På samme måde kan civilsamfundstilbuds kapacitet til at inkludere bredt og skabe fællesskaber på tværs af ældre, der er sårbare på forskellige måder, være en inspiration for kommunale tilbud til at skabe mere diverse fællesskaber.

3.6. Nogle målgrupper har brug for et øget fokus

Kortlægningen viser, at relativt få tilbud henvender sig til 'ældre med etnisk minoritetsbaggrund', 'ældre, kortuddannede med svag tilknytning til/udenfor arbejdsmarkedet ved pension' samt 'ældre med et skadeligt alkoholforbrug eller lignende', der som målgrupper kan kræve en mere specialiseret viden. Ligeledes er 'ældre pårørende til svækkede ældre' en målgruppe, som heller ikke mange tilbud arbejder med - på trods af et voksende fokus generelt på pårørendes sårbare position.

Resultaterne understreger vigtigheden af et fortsat fokus på disse forskellige typer af sårbarhed, og hvordan ældre, der tilhører en af disse kategorier kan have gavn af forebyggende og sundhedsfremmende tilbud.

4. Hvad karakteriserer tilbuddene?

4.1. Hvad kan du læse om i dette afsnit?

Dette afsnit præsenterer baggrundsviden om tilbuddene og de ældre, der deltager, ud fra parametre som tilbuddets formål, målgruppe, hyppighed i afholdelse og typiske deltagerantal.

Afsnittet viser, at:

- Hovedparten af både kommunale tilbud og civilsamfundstilbud samler sig om en af de tre kategorier: 'Motion og bevægelse', 'social netværksdannelse' samt 'mad og måltider'.
- De hyppigst forekommende målgrupper i kortlægningen på tværs af respondenter er 'ældre med en eller flere kroniske sygdomme' samt 'ældre med svagt netværk'. Derudover henvender kommuner sig også ofte til 'enker og enkemænd'.
- Samlet set henvender relativt få tilbud sig til følgende målgrupper: 'Ældre med minoritetsbaggrund', 'ældre, kortuddannede med svag tilknytning til/står udenfor arbejdsmarkedet, ved pension' samt 'ældre med skadeligt alkoholforbrug eller lignende'.
- Flere civilsamfundstilbud end kommunale tilbud har angivet, at de ikke retter deres tilbud mod en specifik målgruppe. Dette kan indikere, at civilsamfundstilbud oftere søger at inkludere bredt.
- Vi ser en tendens til, at kommunale tilbud oftere afholder aktiviteter, mens tilbud blandt civilsamfundsorganisationer typisk har lidt flere deltagere.

4.2. Hvad beskæftiger tilbuddene sig med?

Indledningsvist skitseres de kategorier, der kendetegner tilbuddene på tværs af kommunale tilbud og civilsamfundstilbud. Tabel 1 på næste side præsenterer fordelingen mellem kommunale tilbud og civilsamfundstilbud i henhold til, hvad formålet med de adspurgte tilbud er.

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

Tabel 1: "Hvilken/hvilke kategori(er) beskriver bedst formålet for det tilbud, du repræsenterer?"

	Kommunalt tilbud	Civilt tilbud
Motion og bevægelse	55%	46%
Social netværksdannelse, fx besøgsven, fællesskaber for mænd eller ældre med minoritetsbaggrund	45%	44%
Mad og måltider, fx spisefællesskaber eller madlavning	38%	33%
Hobbies, fx håndværk, kreativitet, spil	31%	13%
Musik og sang	29%	7%
Kultur, fx kunst, film, litteratur, rejser/ture	21%	20%
Rådgivning og kurser, fx patientuddannelse, foredrag, rygestop-kurser, IT-kurser	20%	20%
En åndelig eller religiøs dimension, fx aktiviteter afholdt i samarbejde med kirker	8%	3%
Andet, angiv venligst:	31%	15%
Antal tilbud i alt	87	54

Det har været muligt for respondenterne at afkrydse flere svarmuligheder, hvorfor kolonnerne ikke summerer til 100%. N = 141.

Ovenstående tabel viser, at tilbud, som enten har 'motion og bevægelse' eller 'social netværksdannelse' som fokus, er særligt fremtrædende blandt både kommunale og civilsamfundstilbud. Lidt over halvdelen (55%) af de kommunale tilbud angiver, at formålet med deres tilbud blandt andet er motion og bevægelse. En tredje kategori, som går igen på tværs af tilbudstyper er 'mad og måltider, fx spisefællesskaber eller madlavning'. Denne kategori karakteriserer lidt over en tredjedel af begge typer af tilbud (38% for de kommunale tilbud og 33% civilsamfundstilbud).

De største forskelle på kommunale og civilsamfundstilbud ser vi i kategorierne 'hobbies, fx håndværk, kreativitet, spil' og 'musik og sang'. Godt en tredjedel (31%) af de kommunale tilbud er kendetegnet af 'hobbies', mens det kun er kendetegnende for 13% af civilsamfundstilbuddene. 'Musik og sang' har lidt under en tredjedel af de kommunale tilbud (29%) angivet som kendetegnende, mens det kun er gældende for 7% af civilsamfundstilbuddene.

Derudover ser vi, at omkring en tredjedel af de kommunale respondenter (31%) angiver, at tilbuddet, som de repræsenterer, har et andet formål end de oplyste kategorier. For civilsamfundstilbuddene er dette gældende for 15%. Her nævnes en række forskellige aktiviteter som bl.a. sorgtilbud, rejser og ture, havearbejde og naturoplevelser, rickshaw, dansefester og samarbejde ml. ældrecentre og børnehaver, træning af kognitive funktioner og brobyggerforløb.

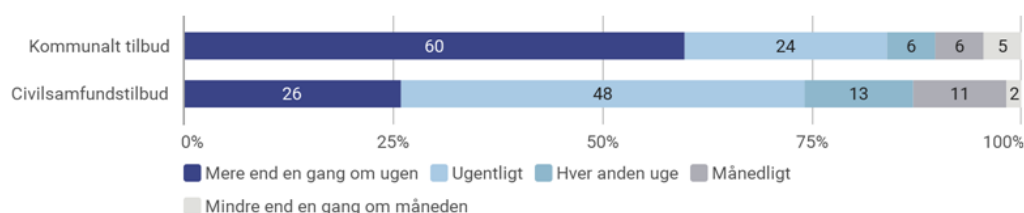
Generelt ser vi i de kvalitative uddybninger i spørgeskemaet, at de anvendes af respondenterne til at konkretisere formål, målgrupper eller tilgange, som tilbuddet arbejder med, men som kan henføres til en af de overordnede kategorier.

4.2.1. Frekvens og deltagerantal

Kigger man på, hvor ofte tilbuddene afholder aktiviteter, og hvor mange, der deltager, ser vi en tendens til, at kommunale tilbud oftere afholder aktiviteter, mens civilsamfundstilbud typisk har lidt flere deltagere.

Nedenstående figur 1 viser fordelingen mellem kommunale tilbud og civilsamfundstilbud i forhold til, hvor ofte der afholdes aktiviteter.

Figur 1: "Hvor ofte (cirka) har I aktiviteter i det tilbud, som du repræsenterer?"

N = 141 (87/ 54).

Her ses det, at over halvdelen (60%) af de kommunale tilbud angiver, at de afholder aktiviteter mere end én gang om ugen, hvorimod dette kun er gældende for lidt over en fjerdedel (26%) af civilsamfundstilbud. Årsagen til, at kommunale tilbud oftere afholder aktiviteter kan være, at der blandt respondenter fra denne gruppe findes repræsentanter for tilbud som aktivitetshuse og -centre, som typisk vil have flere bemandede åbningsdage end fx en frivillig motionsklub eller gå-aktivitet.

Omkring halvdelen af civilsamfundstilbuddene har derudover anført, at de ugentligt afholder aktiviteter i deres tilbud. Fælles for både civilsamfundstilbud og kommunale tilbud er, at det er et fåtal, som afholder aktiviteter mindre end én gang om måneden.

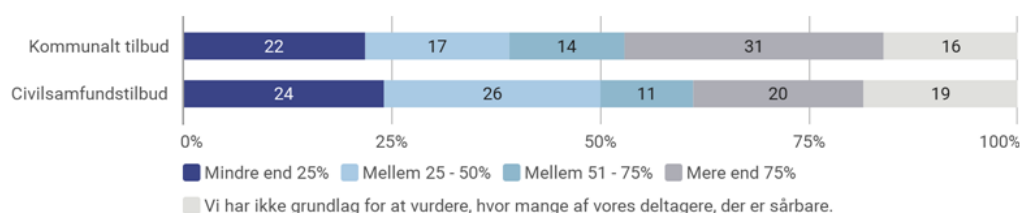
Endvidere vidner resultaterne om, at civilsamfundstilbud i gennemsnit har 7 flere deltagere end de kommunale. Det gennemsnitlige deltagerantal for de kommunale tilbud er 21, mens det gennemsnitlige antal deltagere for civile tilbud er på 28 (figur ikke gengivet).

4.2.2. Hvor stor en andel af deltagerne er sårbare ældre?

Kortlægningen inkluderer som nævnt en bred række af forskellige tilbud blandt forskellige aktører. Besvarelserne indikerer en forskel i inklusion af sårbare ældre i tilbuddene blandt kommunale og civilsamfundstilbud. Sammenholdt med civilsamfundstilbud angiver de kommunale tilbud, at sårbare ældre udgør en højere andel af det samlede deltagerantal.

Figur 2 viser fordelingen mellem kommunale tilbud og civilsamfundstilbud i forhold til, hvor stor en andel af deres typiske deltagere, de vurderer til at være sårbare ældre.

Figur 2: "Hvor stor en andel af dem, der typisk deltager i jeres tilbud, vurderer du er sårbare ældre?"

N = 141 (87/ 54).

Af ovenstående fremgår det, at lidt under en tredjedel (31%) af repræsentanterne fra kommunale tilbud vurderer, at mere end 75% af deltagerne i deres tilbud er sårbare ældre. Til sammenligning anvender en femtedel (20%) af civilsamfundstilbuddene den samme svarkategori. Denne forskel kan være en indikation på, at de kommunale tilbud er mere målrettede i deres afgrænsning og inklusion af sårbare ældre i bestemte tilbud, mens der er en tendens til, at civilsamfundstilbud inkluderer mere bredt blandt ældre. Dette stemmer overens med erfaringerne fra processen med at udvælge og rekruttere respondenter til kortlægningen, hvor repræsentanter fra civilsamfund i den indledende dialog ofte havde vanskeligere ved at se relevansen af deres deltagelse i en kortlægning, der specifikt handler om sårbare ældre, og ikke ældre i bredere forstand.

Derudover vidner figuren om, at andelen af repræsentanter, som ikke oplever at have grundlag for at vurdere, hvor mange af deltagerne, der er sårbare, er overvejende identisk på tværs af kommunale tilbud og civilsamfundstilbud (16% og 19%).

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

4.2.3. Hvilke målgrupper henvender tilbuddene sig til?

Afslutningsvis i dette kapitel præsenterer tabel 2 fordelingen mellem kommunale tilbud og civilsamfundstilbud i forhold til hvilken målgruppe af sårbare ældre, deres tilbud henvender sig til.

Tabel 2: "Hvilke kategorier beskriver bedst de sårbare ældre, som jeres tilbud retter sig mod?"

	Kommunalt tilbud	Civilt tilbud
Ældre med en eller flere kroniske sygdomme	51%	42%
Ældre med svagt netværk, fx enlige, geografisk isolerede eller tilflyttere	45%	35%
Enker eller enkemænd	43%	24%
Ældre, der er psykisk eller mentalt sårbare	40%	27%
Ældre mænd	40%	35%
Ældre kvinder	37%	29%
Ældre uden pårørende	29%	24%
Ældre pårørende til svækkede ældre	20%	6%
Ældre med etnisk minoritetsbaggrund	12%	13%
Ældre, kortuddannede med svag tilknytning til/står udenfor arbejdsmarkedet, ved pension	12%	7%
Ældre med skadeligt alkoholforbrug eller lignende	7%	6%
Ældre, der på anden vis er sårbare, uddyb venligst:	22%	9%
Vi retter ikke vores tilbud mod en specifik målgruppe	13%	29%
Antal tilbud i alt	87	54

Det har været muligt for respondenterne at afkrydse flere svarmuligheder, hvorfor kolonnerne ikke summerer til 100%. N = 141.

Af tabel 2 fremgår det, at de kommunale tilbud særligt retter sig mod 'ældre med én eller flere kroniske sygdomme' samt 'ældre med svagt netværk'. Konkret har halvdelen af de

kommunale respondenter angivet, at deres tilbud henvender sig til netop denne målgruppe. En lignende tendens gør sig gældende blandt civilsamfundstilbuddene.

På tværs af både kommuner og civilsamfund ser vi, at relativt få tilbud henvender sig til målgrupperne 'ældre med minoritetsbaggrund', 'ældre, kortuddannede med svag tilknytning til/står udenfor arbejdsmarkedet, ved pension' samt 'ældre med skadeligt alkoholforbrug eller lignende'.

Derudover henvender de kommunale tilbud sig oftere end civilsamfundstilbuddene til 'enker og enkemænd' (43% vs. 24%), 'ældre, der er psykisk eller mentalt sårbare' (40% vs. 27%) samt 'ældre pårørende til svækkede ældre' (20% vs. 6%).

Lidt over en fjerdedel (29%) af repræsentanterne fra civilsamfundstilbuddene angiver, at de ikke retter deres tilbud mod en særlig målgruppe, hvilket er en markant højere procentandel sammenlignet med kommunale respondenter. Her har kun 13% udtrykt det samme. Dette synes dog som nævnt at være i overensstemmelse med observationerne fra den indledende pilottest af spørgeskemaet og den indledende dialog med respondenter, hvor respondenter fra civilsamfundstilbud gav udtryk for, at de sjældent differentierer mellem målgrupper, men snarere forsøger at inkludere bredt.

5. Hvilke tilgange anvendes?

5.1. Hvad kan du læse om i dette afsnit?

Dette afsnit præsenterer de forskellige typer af tilgange, tilbuddene anvender, og afdækker de mest anvendte tilgange på tværs af kommune og civilsamfund samt på tværs af målgrupper. Indledningsvis gennemgås de måder, hvorpå der arbejdes med at skabe kontakt til sårbare ældre.

Afsnittet viser, at:

- Der på tværs af tilbudstyper kan der identificeres tre måder, som typisk anvendes til opsporing af og indledende kontakt til målgruppen: 'Formidling', 'samarbejde med andre parter' samt 'personlig kontakt'.
- Særligt tre tilgange til at engagere og motivere til deltagelse er fremtrædende på tværs af kommuner og civilsamfund: 'At tilbuddet rummer nærvær og socialt samvær', 'det venlige skub', samt 'samarbejde med andre parter'. Det er særligt de kommunale tilbud, der indgår i samarbejde med andre parter.

5.2. Opsporing af sårbare ældre

Forudsætningen for at kunne motivere og engagere sårbare ældre til deltagelse er, at kontakten først etableres. Derfor indledes dette afsnit med en beskrivelse af, hvad de enkelte tilbud gør for at finde samt skabe kontakt til deres udvalgte målgruppe. Af besvarelserne kan følgende tre tematikker identificeres på tværs:

Figur 3: "Uddyb venligst, hvad I særligt gør for at finde og komme i kontakt med jeres udvalgte målgruppe(r)?"

Formidling	Samarbejde m. andre parter	Personlig kontakt
<ul style="list-style-type: none"> • Etablering af kontakt via udsendelse af informationsmateriale og nyhedsbreve. • Tilstedeværelse på sociale medier, fx Facebookgrupper. • Omtale i lokalområdet, <u>"mund-til-øre"-metoden</u>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Etablering af kontakt via fx hjemmepleje og hjemmesygepleje, demenskoordinator, visitation, hospital, forebyggelsesteam, socialpsykiatri og ensomhedskonsulent foruden A-kasse, Borgerservice m.m. 	<ul style="list-style-type: none"> • Etablering af kontakt via opsøgende indsatser og personlig henvendelse fra fx medarbejdere, frivillige og andre borgere, der kender tilbuddet. • Personlige breve.

5.2.1. Formidling

For førstnævnte tematik etableres kontakt til de sårbare ældre ved at profilere og udbrede kendskabet til tilbuddet – ikke alene henvendt til målgruppen selv, men også for fagprofessionelle, der arbejder med og omgås de sårbare ældre. Dette forekommer i praksis blandt andet ved at udsende informationsmateriale til relevante samarbejdspartnere – fx læger og forebyggende medarbejdere – samt ved at gøre andre opmærksom på tilbuddet via hjemmesider, sociale medier m.v.

5.2.2. Samarbejde med andre parter

Fremgangsmåden for den næste tematik mønter sig på at opnå kontakt til den udvalgte målgruppe via et samarbejde med aktører, som i kraft af deres jobfunktion har en naturlig indgangsvinkel til sårbare ældre og kan henvise til det pågældende tilbud. Eksempler på samarbejdspartnere består af hjemmeplejen, sundhedscentre, A-kasser, fagpersoner, der foretager forebyggende hjemmebesøg m.v. I afsnit 5.3.3. fremgår det, at det særligt er kommunale tilbud, der opnår kontakt til målgruppen på denne måde.

5.2.3. Den personlige kontakt

Kontakt til målgruppen kan også opnås gennem personlig kontakt og ved at skabe en god relation. Ved denne fremgangsmåde etableres kontakt til målgruppen via direkte, personlig kontakt og/eller opsøgende indsatser. Eksempler på dette er udsendelse af personlige breve eller direkte henvendelse fra medarbejdere, frivillige og/eller andre borgere.

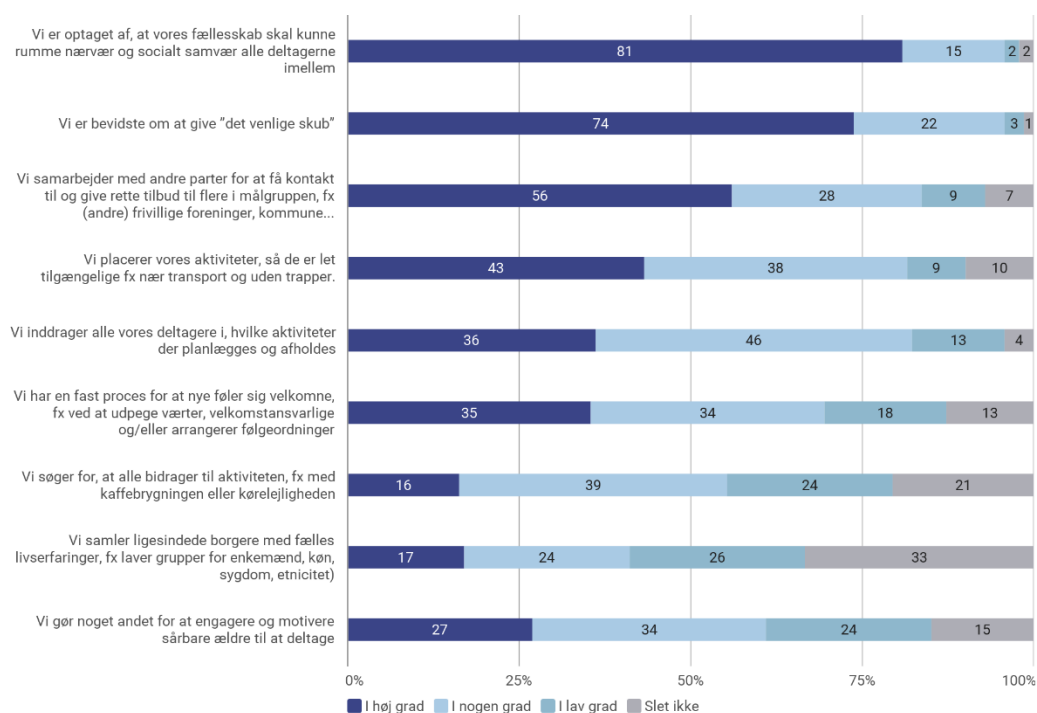
Sammenholdt med eksisterende viden om opsporing af sårbare ældre i kommuner, der fremhæver formidling af information og samarbejde med andre aktører (se fx Alexandra Institutet 2019, Sundhedstyrelsen 2017), peger respondenterne i kortlægningen på tværs af kommune og civilsamfund altså her også på den personlige kontakt som et vigtigt element.

Udover disse tre måder nævnes eksempler på at kontakt etableres ved at invitere fagpersoner, der arbejder med målgruppen med på ture eller til hyggelige arrangementer, hvor målgruppen også deltager, ved frivillige rundvisninger og et tæt samarbejde med pårørende til sårbare ældre.

5.3. Anvendte tilgange i kommunale tilbud og civilsamfundstilbud

Nedenstående figur præsenterer en samlet fordeling over i hvor høj grad, de enkelte tilgange anvendes i de adspurgte tilbud.

Figur 4: "Uanset om I har gjort jer tanker om disse tilgange eller ej, vil vi bede dig om at overveje i hvilken grad hvert af udsagnene nedenfor dækker det, I plejer at gøre."

N = 141

Af figur 4 fremgår det, at særligt to tilgange er fremtrædende blandt besvarelserne: 'Fællesskab' og 'det venlige skub'. Konkret angiver 96% af alle respondenter, at de i høj eller nogen grad er bevidste om at give 'det venlige skub' og/eller er optaget af at facilitere et rummeligt fællesskab for tilbuddets deltagere. Den fællesskabsorienterede tilgang er en smule mere anvendt end 'det venlige skub', eftersom der er relativt flere respondenter, som har angivet 'i høj grad' til denne tilgang (81% vs. 74%).

En tredje tilgang, som også i vid udstrækning tages i brug, er at samarbejde med andre parter for at få kontakt til og give rette tilbud. På tværs af kommunale tilbud og civilsamfundstilbud angiver 84%, at de i høj eller nogen grad benytter sig af denne tilgang. De mere dybdegående analyser i afsnit 5.3.3. viser dog, at det primært er kommunale tilbud, som benytter sig af denne tilgang.

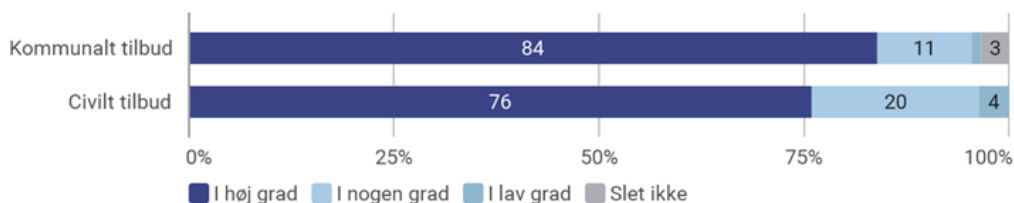
Til sammenligning angiver noget under halvdelen af alle tilbudsrepræsentanter (41%), at de i høj eller nogen grad forsøger at samle ligesindede borgere med fælles livserfaringer, hvilket betyder at denne tilgang er den mindst anvendte i kortlægningen. Tilmed angiver omkring en tredjedel (33%), at dette slet ikke er noget, som de plejer at gøre.

Endvidere har lidt over halvdelen angivet, at de i høj eller nogen grad gør noget andet end de forslåede tilgange. En analyse af de uddybninger, der er givet hertil, viser dog, at mange som tidligere nævnt bruger kategorien til at specificere tilgange, der kan henføres til en af de overordnede kategorier. Af den grund går analysen ikke nærmere ind i disse besvarelser.

I det følgende gennemgås de mest anvendte tilgange: 'Fællesskab', 'det venlige skub' samt 'samarbejde med andre parter' mere i dybden. Her udfoldes, hvordan de udspiller sig i praksis samt forskelle og ligheder mellem de kommunale tilbud og civilsamfundstilbuddene. Udover den generelle tendens til, at civilsamfundstilbud angiver at anvende tilgangene i mindre grad, ses der for de øvrige tilgange ingen markante udsving mellem kommunale tilbud og civilsamfundstilbud i forhold til hvor meget, de anvender dem.

5.3.1. Hvordan arbejdes der i praksis med 'fællesskab'?

Figur 5: "Vi er optaget af at vores fællesskab skal kunne rumme nærvær og socialt samvær alle deltagerne imellem."

N = 141 (87/54).

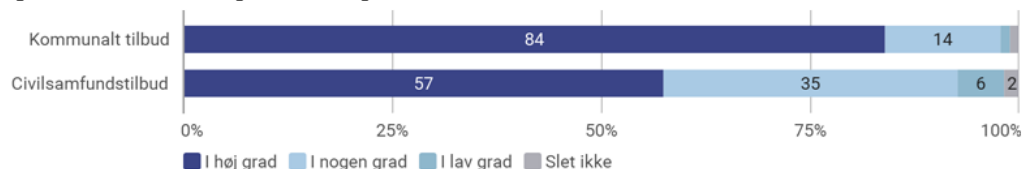
Figur 5 viser, at 95% kommunale tilbud og 96% civilsamfundstilbud i høj eller nogen grad er optagede af, at deres fællesskab skal kunne rumme nærvær og socialt samvær blandt deltagerne. Derudover ses en række ligheder mellem de to tilbudstyper i forhold til, hvordan dette udføres i praksis.

For de kommunale tilbud gælder det, at godt to tredjedele (62%) sikrer et rummeligt fællesskab ved at prioritere holdaktiviteter. Tilsvarende vurderer halvdelen (49%) af civilsamfundstilbuddene, at dette prioriteres. Endvidere angiver omkring halvdelen af både de kommunale tilbud (54%) og civilsamfundstilbud (43%), at de vægter sociale mødesteder – eksempelvis kaffepauser eller en '3. halvleg' efter idrætsaktiviteter. Kommunale tilbud synes dog i højere grad at arbejde med interessefællesskaber sammenlignet med civilsamfundstilbud (54% vs. 35%) (figur ikke gengivet).

5.3.2. Hvordan anvendes 'det venlige skub' i praksis?

Nedenstående figur 6 viser fordelingen blandt kommunale tilbud og civilsamfundstilbud på spørgsmålet, "Vi er bevidste om at give 'det venlige skub'":

Figur 6: "Vi er bevidst om at give 'det venlige skub'."

N = 141 (87/54).

Figuren viser, at en meget høj andel (84%) af de kommunale tilbud i høj grad er bevidste om at bruge 'det venlige skub', når de arbejder med at motivere og engagere sårbare ældre. Blandt civilsamfundstilbuddene er 'det venlige skub' også en tilgang, der anvendes i relativ høj grad (57%), dog i mindre omfang end blandt de kommunale tilbud. Dette afspejler den generelle tendens i materialet, hvor kommunale tilbud i højere grad angiver, at de anvender de angivne tilgange. Som tidligere nævnt er en mulig fortolkning af dette, at de kommunale tilbud kan være mere bevidste om og have mere systematiske overvejelser om arbejdet med at engagere og motivere sårbare ældre.

Ser vi nærmere på, hvordan 'det venlige skub' anvendes i praksis i de to typer af tilbud, ser vi for de kommunale tilbud, at lidt under halvdelen (48%) afholder individuelle samtaler. Desuden tilknytter lidt under en tredjedel (30%) en frivillig mentor og lidt færre (27%) en lønnet mentor (figur ikke gengivet).

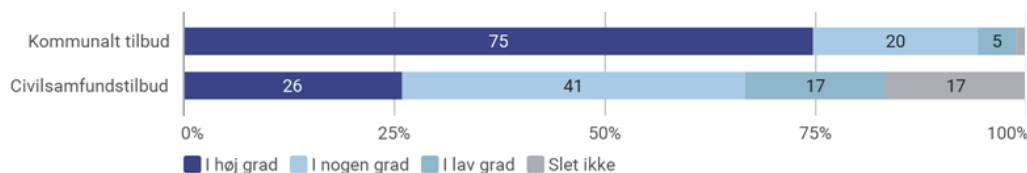
For civilsamfundstilbuddene ser vi, at godt en tredjedel (35%) tilknytter en frivillig mentor. Lidt over halvdelen (53%) gør noget andet end de oplyste kategorier (figur ikke gengivet). Det ses dog i høj grad, at tilbudsrepræsentanter, som har angivet 'andet', blot anvender svarkategorien til at specificere deres tilgang inden for de overordnede kategorier. Eksempler på dette omfatter:

- At frivillige afholder samtaler med nye deltagere efter ønske eller behov.
- At mere erfarne deltagere bliver tilknyttet som kontaktperson til nye eller særligt sårbare deltagere.

5.3.3. Hvordan foregår 'samarbejde med andre parter' i praksis?

For tilgangen 'samarbejde' ser fordelingen mellem respondenter fra kommunale tilbud og civilsamfundstilbud således ud:

Figur 7: "Vi samarbejder med andre parter for at få kontakt og give det rette tilbud til flere i målgruppen."

N = 141 (87/54).

Af ovenstående ses det for de kommunale tilbud, at tre fjerdedele (75%) i høj grad og en femtedel (20%) i nogen grad samarbejder med andre parter for at få kontakt til og give det rette tilbud til målgruppen. Figuren viser også, at civilsamfundstilbuddene ikke anvender denne tilgang i samme grad: Lidt over en fjerdedel (26%) gør i høj grad brug af andre samarbejdspartnere og 41% i nogen grad. En mulig forklaring herpå kan være, at kommunale tilbud har lettere adgang til overblik over relevante samarbejdspartnere i kommunen og kan have nemmere adgang til dem.

Til det opfølgende spørgsmål om, hvordan samarbejde med andre parter foregår i praksis, angiver tre fjerdedele (76%) af de kommunale tilbud, at de samarbejder med kommunens forebyggende konsulenter og/eller andre kommunale aktører. Derudover udtrykker to tredjedele (66%), at de samarbejder med foreninger og organisationer (figur ikke gengivet).

Blandt civilsamfundstilbud kommer tilgangen primært til udtryk i praksis ved at samarbejde med kommunens forebyggende medarbejdere (47%), andre kommunale aktører (68%) og/eller andre foreninger eller organisationer (50%) (figur ikke gengivet).

6. Hvad lykkes tilbuddene med?

6.1. Hvad kan du læse om i dette afsnit?

Dette afsnit går nærmere ind i, hvordan tilbuddene arbejder i praksis med de angivne tilgange, hvad de oplever særligt at lykkes med, og hvor de oplever udfordringer i forhold til at engagere og motivere sårbare ældre.

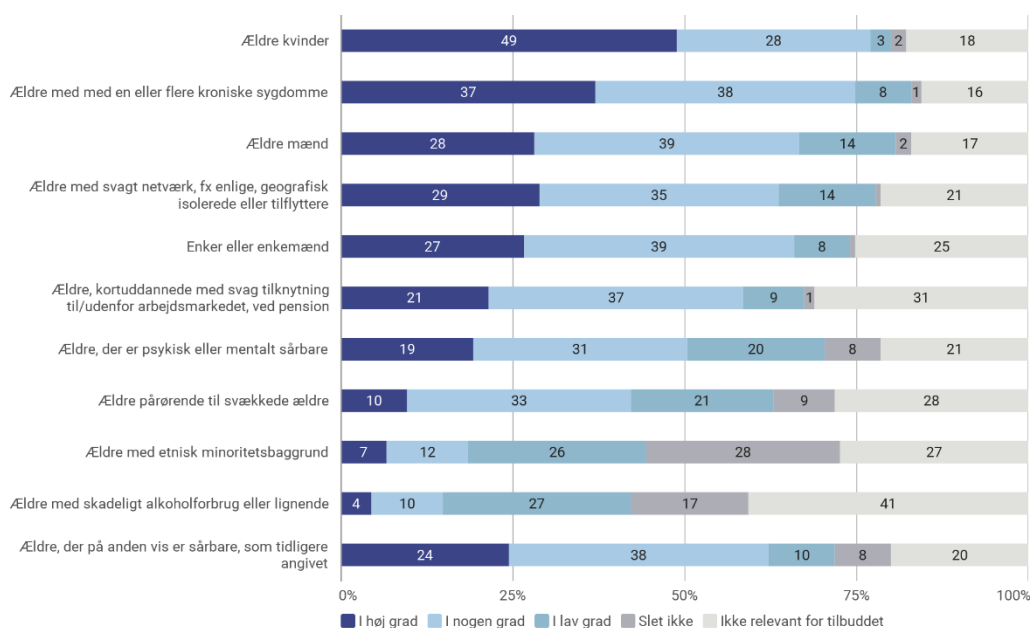
Afsnittet viser, at:

- De målgrupper og tilgange, som et tilbud primært arbejder med, også er de områder, hvor de oplever at lykkes bedst.
- Både kommunale tilbud og civilsamfundstilbud lykkes særligt med målgrupperne 'ældre med en eller flere kroniske sygdomme' samt 'ældre med svagt netværk'.
- Kommunale tilbud oplever også at lykkes med 'enker og enkemænd', og i højere grad end civilsamfundstilbud.
- Færre tilbud oplever succes med at motivere målgrupperne: 'Ældre med etnisk minoritetsbaggrund', 'ældre med et skadeligt alkoholforbrug eller lign.' samt 'ældre pårørende til svækkede ældre.'
- På tværs af kommune og civilsamfund og målgrupper, viser kortlægningen, at følgende tilgange opleves som virkningsfulde: 'Fællesskab', 'det venlige skub', 'samarbejde med andre parter', samt 'at tilbuddet skal være let tilgængeligt'.
- Derudover ser vi, at de vanskeligheder, tilbuddene oplever i arbejdet med sårbare ældre, mønter sig på ressourcemangel i tilbuddet (både menneskeligt og materielt), at gennemskue, hvem der er sårbare, samt at motivere de ældre til at møde op, for nogle særligt i lyset af COVID-19.

6.2. Motivation og engagering af sårbare ældre i begge typer tilbud

Dette afsnit analyserer nærmere i hvilken grad, repræsentanterne for tilbuddene – på tværs af de kommunale tilbud og civilsamfundstilbud – oplever at lykkes med at motivere de forskellige målgrupper af sårbare ældre til at deltage i deres tilbud.

Figur 8: "I hvilken grad oplever du, at I lykkes med at motivere de forskellige målgrupper af ældre til at deltage i jeres tilbud?"

N= 135.

Figur 8 ovenfor viser, at begge tilbudstyper særligt lykkes med at motivere 'ældre med en eller flere kroniske sygdomme', 'ældre med svagt netværk' samt 'enker og enkemænd' til at deltage. I den uddybende analyse af forskelle mellem kommunale tilbud og civilsamfundstilbud ser vi dog, at det særligt er kommunale tilbud, der lykkes med sidstnævnte målgruppe.

Disse tre målgrupper er sammenfaldende med de målgrupper, som tilbuddene tidligere har angivet, at de arbejder mest med (se afsnit 4.2.3.). Det kan betyde, at tilbuddene rent faktisk lykkes i arbejdet med de målgrupper, de henvender sig til, og dermed indfrier deres intentioner. En mulig forklaring på denne sammenhæng kan dog også være, at man i tilbuddene er mere opmærksomme på, hvordan de lykkes med de målgrupper, de inkluderer, og derfor kan være mere tilbøjelige til at angive, at de har succes med disse.

Færre oplever succes med at motivere målgrupperne 'ældre pårørende til svækkede ældre', 'ældre med etnisk minoritetsbaggrund' og 'ældre med et skadeligt alkoholforbrug eller lignende'. Som det fremgik af afsnit 4.2.3. er dette dog også de målgrupper, som færrest tilbud arbejder med, hvorfor resultaterne i figur 8 ikke skal tages som et udtryk for, at tilbud generelt ikke lykkes med disse tre målgrupper. I forhold til 'ældre med etnisk minoritetsbaggrund' ser vi fx, at 86% af de tilbudsrepræsentanter, som har angivet, at de henvender sig til denne målgruppe, faktisk også lykkes med at motivere dem til at deltage (figur ikke gengivet).

I forhold til 'ældre pårørende til svækkede ældre' kan tallene også afspejle, at pårørende ikke nødvendigvis betragtes som en selvstændig målgruppe, når de deltager i et tilbud.

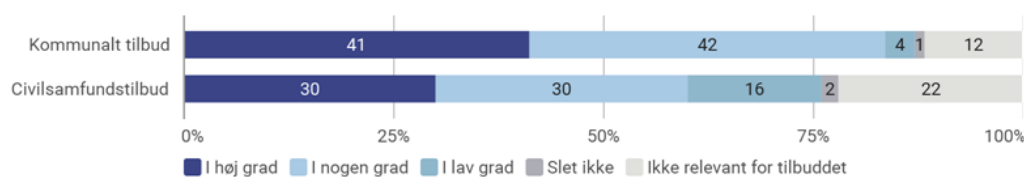
Kigger vi på kønsmæssig fordeling ser vi, at en større andel af tilbuddene oplever at have succes med at motivere og engagere kvinder til at være med – godt halvdelen angiver at have succes med at motivere kvinder til at deltage (49%), mens under en tredjedel af tilbuddene (28%) har succes med at motivere mænd til at være med. Dette er dog ikke så overraskende taget i betragtning, at ældre mænd sjældnere end kvinder deltager i foreningsliv (Sundhedsstyrelsen 2019). Derudover kan ældre mænd, der potentielt kan have gavn af aktiviteter og sociale fællesskaber, være svære at få øje på og motivere til at deltage i aktiviteter (Marselisborg 2021).

I det følgende uddybes svarfordelingen fordelt på begge tilbudstyper for de hyppigste målgrupper: 'Ældre med en eller flere kroniske sygdomme', 'ældre med svagt netværk' og 'enker og enkemænd'.

6.2.1. Motivation af ældre med en eller flere kroniske sygdomme

Rettes opmærksomheden mod ældre med en eller flere kroniske sygdomme, ser svarfordelingen således ud:

Figur 9: "I hvilken grad oplever du, at I lykkes med at motivere ældre med en eller flere kroniske sygdomme til at deltage i jeres tilbud?"

N = 135 (85/50).

Resultaterne for denne målgruppe viser, at en høj andel af de kommunale tilbud (83%) vurderer, at de i høj eller nogen grad lykkes med at motivere ældre med en eller flere kroniske sygdomme til deltagelse. Det er dog væsentligt at bemærke, at det kun er halvdelen af de 83%, som i høj grad oplever succes med målgruppen.

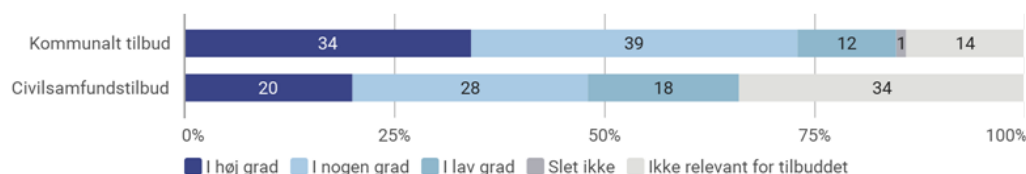
Blandt civilsamfundstilbud udtrykker lidt under en tredjedel (30%), at de i høj grad lykkes med at motivere ældre med en eller flere kroniske sygdomme. En tilsvarende procentandel vurderer, at de i nogen grad oplever samme succes. Til gengæld angiver lidt under en femtedel (18%), at de kun i lav eller ingen grad lykkes med at motivere den pågældende målgruppe.

Endvidere viser uddybende analyse – som ikke gengives i figurformat – at 97% af de tilbudsrepræsentanter, som indledningsvist angav, at de retter deres tilbud mod ældre med en eller flere kroniske sygdomme, ligeledes lykkes med at motivere denne målgruppe.

6.2.2. Motivation af ældre med svagt netværk

Nedenstående figur viser svarfordelingen mellem kommunale tilbud og civilsamfundstilbud i forhold til deres oplevede succes med at motivere ældre med svagt netværk til deltagelse.

Figur 10: "I hvilken grad oplever du, at I lykkes med at motivere ældre med svagt netværk til at deltage i jeres tilbud?"

Note: N = 135 (85/50).

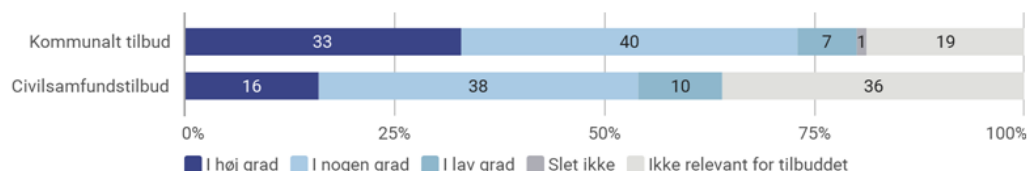
Omkring en tredjedel (34%) af de kommunale tilbudsrepræsentanter vurderer, at de i høj grad lykkes med at motivere den pågældende målgruppe, mens 39% oplever det samme i nogen grad. Figuren illustrerer derudover, at 12% af de kommunale tilbud kun i lav grad formår at motivere denne gruppe af sårbare ældre.

Lidt under halvdelen (48%) af civilsamfundstilbuddene oplever i høj eller nogen grad, at de formår at motivere ældre med svagt netværk til at deltage. Dog angiver en relativ stor andel (18%), at de kun i lav grad oplever samme succes. 34% af tilbuddene fra civilsamfund har desuden tilkendegivet, at ældre med svagt netværk ikke er relevante for deres tilbud. Tilsvarende så vi i afsnit 4.2.3., at selvom denne målgruppe er en af dem, civilsamfundstilbuddene oftest henvender sig til, så gør de det i mindre grad end de kommunale tilbud. Forskellen flugter altså med den generelle tendens i materialet til, at de kommunale tilbud i højere grad angiver at arbejde med de angivne målgrupper og tilgange.

6.2.3. Motivation af enker og enkemænd

Nedenstående figur 11 viser svarfordelingen blandt kommunale tilbud og civilsamfundstilbud på spørgsmålet om i hvilken grad, de oplever at lykkes med 'enker og enkemænd'.

Figur 11: "I hvilken grad oplever du, at I lykkes med at motivere enker og enkemænd til at deltage i jeres tilbud?"

N = 135 (85/50).

Her fremgår det, at en tredjedel (33%) af de kommunale tilbud vurderer, at de i høj grad lykkes med at motivere enker eller enkemænd til at deltage. Hertil har 40% i nogen grad har succes med at motivere den pågældende målgruppe. Omtrent en femtedel (19%) angiver, at målgruppen ikke er relevant for deres tilbud.

Til sammenligning vurderer langt færre (16%) af repræsentanterne fra civilsamfundstilbud, at de i høj grad lykkes med at motivere enker og enkemænd til at deltage. 38% angiver, at de i nogen grad formår at motivere denne målgruppe. For godt en tredjedel af civilsamfundstilbuddene er enker eller enkemænd ikke en relevant målgruppe. Dette stemmer overens med resultaterne i afsnit 4.2.3., hvor det fremgik, at det især er de kommunale tilbud, der henvender sig til denne målgruppe (43% kommunale tilbud vs. 24% civilsamfundstilbud).

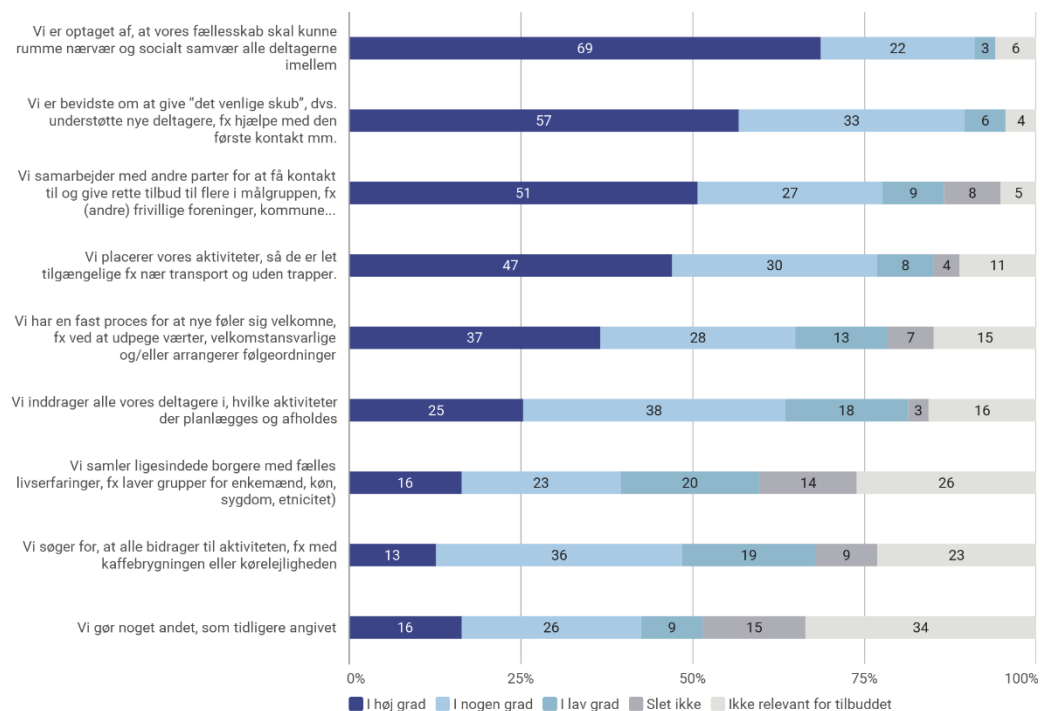
6.3. Oplevet succes med tilgange på tværs af kommune og civilsamfund

Det foregående afsnit handlede om de målgrupper, som tilbuddene særligt lykkes med at motivere og engagere til deltagelse. Her fremgik en klar tendens til, at tilbuddene lykkes fortrinsvist med at motivere de målgrupper, som de i forvejen arbejder med. Samme pointe kan udledes af dette afsnit: Tilbuddene oplever størst succes med de tilgange, som de anvender mest. Alt andet lige viser analysen altså, at de tilgange og målgrupper, man arbejder med, dem lykkes man også med i vid udstrækning.

En mulig tolkning af svarene kan dog også være, at man er mere opmærksom på, at man har succes med en eller flere tilgange, fordi det også er den eller de tilgange, man typisk arbejder med. Det udelukker dermed ikke, at man i praksis også kan anvende andre tilgange, der ligeledes er virksomme, men som man er mindre bevidst om, at man bruger. Derudover er kortlægningen designet til at finde ligheder i tværgående kategorier af tilgange, hvorfor en undersøgelse, der går i dybden med anvendelse af tilgange i praksis i højere grad vil kunne afdække nuancer og forskelle i anvendelsen.

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

Figur 12: "I hvor høj grad vurderer du, at I lykkes med at engagere og motivere sårbare ældre til at deltage ved at..."

N= 134.

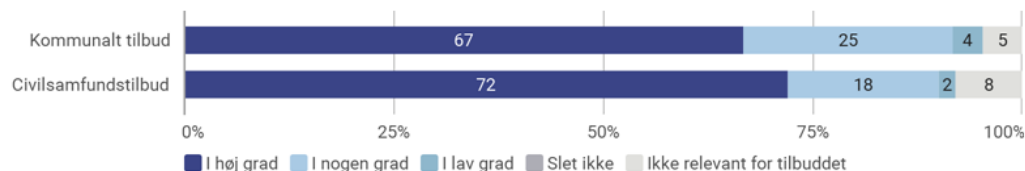
Af figur 12 ses det, at lige såvel som tilgangene 'fællesskab' og 'det venlige skub' er de mest anvendte (se figur 4 i afsnit 2.3.1), er det tilsvarende de samme to tilgange, som tilbudsrepræsentanterne oplever mest succes med. Endvidere angiver respondenterne, at de i høj eller nogen grad lykkes med at motivere sårbare ældre ved at samarbejde med andre parter samt ved at placere aktiviteterne, så de er let tilgængelige.

En nærmere analyse af hvilke tilgange, der anvendes over for de enkelte målgrupper, viser derudover, at de ovennævnte tilgange er ikke alene mest fremtrædende, når man kigger på populationen samlet, men også for hver enkelt målgruppe af sårbare ældre (figurer ikke gengivet). Det vil sige, at uanset om tilbuddet henvender sig til ældre med etnisk minoritetsbaggrund, ældre med svagt netværk eller en af de øvrige målgrupper, da er disse tilgange de mest anvendte og dem, tilbuddene oplever at have mest succes med.

Den resterende del af afsnittet kommer nærmere ind på svarfordelingen på tværs af de to typer af tilbud, hvad angår graden af oplevet succes med de enkelte tilgange. Derudover inddrages uddybende besvarelser omkring hvad, tilbuddene i særlig grad oplever at lykkes med.

6.3.1. 'Fællesskab'

Figur 13: "I hvor høj grad vurderer du, at I lykkes med at engagere og motivere sårbare ældre til at deltage ved at have fokus på 'fællesskab'?"

N = 134 (84/50).

Figur 13 viser besvarelser på spørgsmålet: "I hvor høj grad vurderer du, at I lykkes med at engagere og motivere sårbare ældre til at deltage ved at have fokus på 'fællesskab'?" Det fremgår, at en meget høj andel af henholdsvis civile (90%) og kommunale tilbud (91%) angiver, at de i høj eller nogen grad lykkes med at motivere sårbare ældre til at deltage ved at benytte en fællesskabsorienteret tilgang. Hertil oplever civilsamfundstilbuddene relativt mere succes end de kommunale, eftersom 7 procentpoint flere civile tilbud har angivet, at de i høj grad anvender tilgangen. Herudover er den fællesskabsorienterede tilgang den mest fremtrædende blandt civilsamfundstilbuddene, både hvad angår anvendelse og succes.

Ved sammenholdelse af oplevet succes og graden af anvendelse ses det, at 100% af de kommunale tilbud og 86% af de civile, som i høj grad anvender tilgangen, har en oplevelse af, at de i høj grad lykkes med at motivere sårbare ældre på denne måde (figur ikke gengivet).

Som nævnt i afsnit 5.3.1. indebærer den fællesskabsorienterede tilgang blandt andet prioritering af holdaktiviteter, fokus på interessefællesskaber som fx hobbies, sociale mødesteder m.fl.

Arbejde med at facilitere nærvær og socialt samvær i aktiviteter fremhæves ligeledes i undersøgelser blandt ældre, der oplever ensomhed, som en tilgang, der er særligt velegnet til at engagere og fastholde. Det kan fx dreje sig om at skabe rum for, at deltagerne kan danne relationer og at invitere til at deltagerne fortæller personlige historier på en systematisk og faciliteret måde. Et bevidst fokus på samvær og nærvær i aktiviteter giver deltagerne mulighed for at opleve, at de kan bidrage med noget til fællesskabet og til andre mennesker (Marselisborg 2015 & 2021).

Respondenterne har i spørgeskemaet haft mulighed for at uddybe kvalitativt, hvad man særligt lykkes med som tilbud. Her fremhæver flere tilbudsrepræsentanter, at de lykkes med at motivere sårbare ældre til at deltage ved at opbygge en relation til de enkelte deltagere og ved at facilitere arrangementer, der styrker det sociale bånd deltagerne imellem. Ifølge de tilbudsrepræsentanter, som har fremhævet dette aspekt, er tillidsfulde og meningsgivende relationer afgørende for at sårbare ældre dukker op og aktivt deltager i tilbuddenes aktiviteter. Det handler også om, at den enkelte føler sig set, accepteret og tilpas inden for tilbuddets rammer.

"Der skabes tætte relationer mellem brugere og personale. Vi har et stort fokus på socialt samvær og gør meget ud af vores fælles frokost, hvor alle bliver inddraget, hørt og set."

Repræsentant for kommunalt tilbud

Ligeledes ser vi i de kvalitative uddybninger, at begge typer af tilbud lykkes med at motivere sårbare ældre ved at tilpasse deres tilbud til den enkelte ældres ønsker, behov og ressourcer. Dette sker i praksis blandt andet ved at tilbyde en bred vifte af aktiviteter, der kan matche flere forskellige mennesker, ved at tilpasse aktiviteten til deltagernes fysiske, psykiske og sociale overskud såvel som at tilbyde en bred vifte af aktiviteter for at ramme flest mulige ønsker og behov.

"Ved at have en bred vifte af aktivitetstilbud pr. uge er det med til at nå flere i målgruppen. Borgerne har forskellige fritidsinteresser."

Repræsentant for kommunalt tilbud.

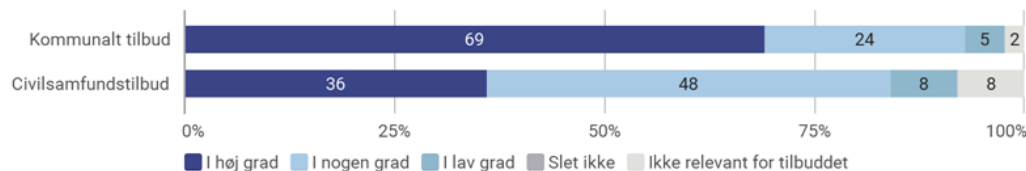
Endnu et tema i uddybningerne er, at uforpligtende rammer kan facilitere, at ældre, der kan have svært ved at overskue forpligtende og faste aftaler, også kan indgå i aktiviteter og fællesskaber – på deres præmisser. Dette er særligt gældende for civilsamfundstilbud. Med uforpligtende fællesskaber menes organisatorisk "løse" tilbud, som ikke forudsætter til- og afmelding eller regelmæssigt fremmøde, og hvor man kan komme og gå efter ønske, uden der stilles for mange forventninger og krav.

"Mange af vores brugere er psykisk sårbare, og det betyder noget for dem, at fællesskabet ikke er forpligtende. Vi prøver at skabe plads til dem, uanset hvordan dagen er for dem"

Repræsentant for civilsamfundstilbud.

6.3.2. 'Det venlige skub'

Figur 14: "I hvor høj grad vurderer du, at I lykkes med at engagere og motivere sårbare ældre til at deltage ved at anvende 'det venlige skub'?"

N = 134 (84/50).

Figur 14 viser, at over to tredjedele (69%) af de kommunale tilbud i høj grad oplever at have succes med at motivere og engagere sårbare ældre til deltagelse i deres tilbud ved at være bevidst om at give 'det venlige'. Dertil angiver omkring en fjerdedel (24%), at de i nogen grad har succes med denne tilgang. Kun 5% oplever i lav grad at have succes med 'det venlige skub'.

Blandt civilsamfundstilbuddene ser vi igen, at de i lavere grad end de kommunale tilbud angiver at have succes med 'det venlige skub'. Som vist tidligere anvender de også denne tilgang i mindre grad end de kommunale tilbud, selvom det er en af de mest anvendte tilgange for civilsamfundstilbuddene (se afsnit 5.3.2.). 84% angiver, at de i høj eller nogen grad lykkes med at motivere målgruppen ved at give deltagerne med denne tilgang. Til forskel for de kommunale respondenter udgør svarkategorien 'i nogen grad' dog en væsentlig større andel (48%).

Sammenholdes tilbuddenes oplevede succes med 'det venlige skub' og anvendelsen af tilgangen, ses det, at 57% af civilsamfundstilbuddene, som i høj grad anvender tilgangen, ligeledes oplever at lykkes med den i høj grad. Den resterende andel oplever i nogen grad succes. Til sammenligning angiver 72% af de kommunale tilbudsrepræsentanter, som i høj grad anvender 'det venlige skub', at de i høj grad lykkes med at motivere sårbare ældre med denne tilgang (figur ikke gengivet).

'Det venlige skub' fremhæves også i andre undersøgelser som en velegnet måde at engagere og motivere sårbare ældre til at deltage i aktiviteter og fællesskaber. Ser man på modvirken af ensomhed anbefales ligeledes fortsat opfølgning og understøttelse af nye deltagere (Marselisborg 2021, Rambøll 2019, Sundhedsstyrelsen 2021).

Resultaterne indikerer, at særligt civilsamfundstilbud med fordel kunne anvende denne tilgang i endnu højere grad.

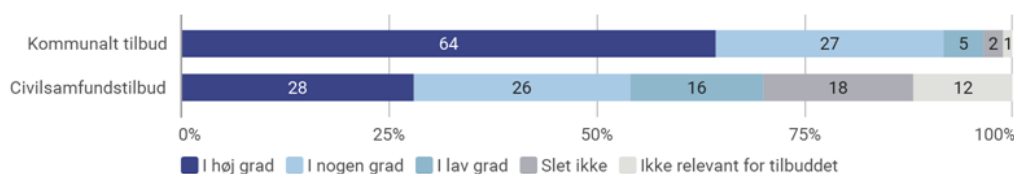
I de kvalitative uddybninger om, hvad man som tilbud særligt lykkes med, findes yderligere eksempler på praksisser, der kan siges at høre under 'det venlige skub'. Det drejer sig fx om at sørge for ledsagelse til aktiviteten, at følge op, hvis nogen ikke møder op og at udsende personlige henvendelser per brev. Det er den håndholdte og vedholdende indsats i opsporing og fastholdelse, der virker.

"Vi er meget vedholdende i kontakten, både hvis de udebliver, eller hvis der opstår udfordringer undervejs".

Repræsentant for civilsamfundstilbud.

6.3.3. Samarbejde med andre parter

Figur 15: "I hvor høj grad vurderer du, at I lykkes med at engagere og motivere sårbare ældre til at deltage ved at samarbejde med andre parter?"

N = 134 (84/50).

Af ovenstående figur fremgår det, at det hovedsageligt er kommunale tilbud, som lykkes med at motivere sårbare ældre ved at samarbejde med andre parter. Konkret angiver 92% af de kommunale tilbudsrepræsentanter, at de i høj eller nogen grad oplever succes med netop denne tilgang. En mulig forklaring på dette er, at de kommunale tilbud har bedre kendskab til særligt andre kommunale aktører og kan have nemmere ved at komme i kontakt med dem.

I kontrast hertil oplever lidt over halvdelen af civilsamfundstilbud (54%), at de i høj eller nogen grad lykkes med at motivere målgruppen ved at anvende denne tilgang. Herunder angiver godt en tredjedel (34%), at de kun i lav eller ingen grad har succes med at motivere ved at samarbejde med andre parter.

Ved sammenholdelse af oplevet succes og graden af anvendelse ses det, at 91% af de kommunale tilbud og 64% af civilsamfundstilbuddene, som i høj grad anvender tilgangen, har en oplevelse af, at de i høj grad lykkes med at motivere sårbare ældre med denne tilgang. Med undtagelse af 2% af de kommunale respondenter, som har angivet 'i lav grad', udgøres den resterende procentandel for begge tilbudstyper af 'i nogen grad' (figur ikke gengivet).

Som det fremgik af afsnit 5.2. er samarbejde med andre parter også udbredt i forhold til at skabe kontakt med sårbare ældre. Igen er dette særligt gældende blandt de kommunale tilbud. Der kan altså ligge et potentiale for civilsamfundstilbud for i endnu højere grad at samarbejde med lokale parter om både kontakt til og understøttelse af deltagelse for sårbare ældre. I samme tråd understreger en undersøgelse af forebyggelse af ensomhed blandt ældre, at samarbejde mellem kommunale og civilsamfundsaktører af mere eller mindre formel karakter kan være en nøgle i opsporing såvel som i at motivere og engagere ældre til at være med i aktiviteter (Marselisborg 2015).

De kvalitative besvarelser understreger ligeledes, at samarbejde med andre parter er et centralt element i at engagere og motivere sårbare ældre til at være med i aktiviteter. Tilbudsrepræsentanterne uddyber, at de ved at have et velfungerende samarbejde med andre parter, fx forebyggende medarbejdere, hjemmeplejen, (andre) frivillige foreninger m.v., formår at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage. Tematikken går på tværs af civile og kommunale tilbud, men er primært fremtrædende blandt sidstnævnte.

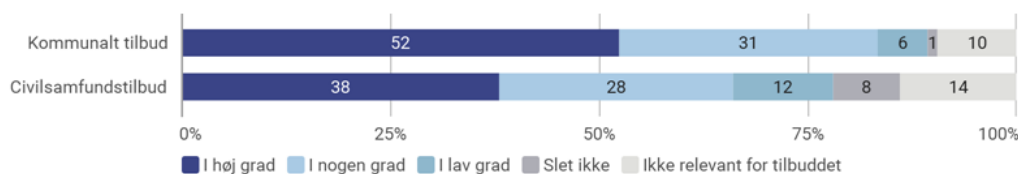
Hvad der karakteriserer et sådant samarbejde varierer, men det kan blandt andet bestå af vidensdeling, at samarbejdspartnerne spreder tilbuddets budskab og/eller har rollen som tovholdere på tilbuddet.

"Vores tilbud er et bredt samarbejde – og dét, at der er frivillige aktører med – det gør det lettere at sprede budskabet om indsatsen."

Repræsentant for kommunalt tilbud.

6.3.4. Aktiviteternes tilgængelighed

Figur 16: "I hvor høj grad vurderer du, at I lykkes med at engagere og motivere sårbare ældre til at deltage ved at have fokus på 'tilgængelighed'?"

N = 134 (84/50).

Geografisk placering og tilgængelighed er et vigtigt parameter for at gøre muliggøre deltagelse for sårbare og svækkede ældre (Rambøll 2021). Figur 16 viser svar på spørgsmålet: "I hvor høj grad vurderer du, at I lykkes med at engagere og motivere sårbare ældre til at deltage ved at have fokus på 'tilgængelighed'?". Her fremgår det, at 83% af de kommunale tilbudsrepræsentanter oplever, at de i høj eller i nogen grad lykkes med at motivere og engagere sårbare ældre ved at placere deres aktiviteter således, at de er let

tilgængelige. 10% anser ikke tilgangen for værende relevant for deres tilbud. Tilgangen praktiseres blandt andet ved at sørge for handicapvenlige forhold, økonomisk tilgængelighed, kørselsordninger m.m.

Til samme spørgsmål angiver 66% af civilsamfundstilbuddene, at de i høj eller i nogen grad lykkes med at motivere til deltagelse ved at have fokus på tilgængelighed. Til gengæld oplever en femtedel (20%), at de i lav eller ingen grad har succes med at motivere på baggrund af denne tilgang.

Når vi sammenholder graden af oplevet succes og graden af anvendelse fremgår det, at 89% af de kommunale tilbud og 79% af civilsamfundstilbuddene, som i høj grad anvender tilgangen, har en oplevelse af, at de i høj grad lykkes med at motivere sårbare ældre på denne måde. Den resterende procentandel for begge tilbudstyper har angivet 'i nogen grad' (figur ikke gengivet). Antageligvis har tilbud ikke altid mulighed for at kontrollere tilgængeligheden for deres tilbud – fx i forhold til valg af lokaler, tidspunkter for aktiviteter m.m. – hvormed det ikke er givet, at de helt kan styre i hvilken grad, de anvender tilgangen – men når det er muligt, vurderes det at have en god virkning.

I de kvalitative uddybninger af hvad, tilbuddene i særlig grad lykkes med, understreges tilgængelighed ligeledes blandt begge typer af respondenter som et vigtigt element.

”Vi har meget succes med at hente mange ældre, som ikke kan komme frem og tilbage selv. Det er specielt dem med rollator, og hvor der ikke kører bybusser.”

Repræsentant for civilsamfundstilbud.

Endvidere nuanceres tilgængelighed i de uddybende kommentarer til ikke blot at omfatte fysisk tilgængelighed og nærhed, men også synlighed i lokalområdet samt at deltagelse er inden for økonomisk rækkevidde for de ældre.

6.4. Hvad er vanskeligt i forhold til at motivere sårbare ældre?

Afslutningsvis har kortlægningen undersøgt, hvad tilbuddene fortsat oplever som værende vanskeligt i forhold til at motivere sårbare ældre. Her er følgende tre temaer blevet fremhævet:

- Ressourcemangel – både materielt og menneskeligt.
- At gennemskue, hvem der er sårbare.
- At motivere de ældre til at møde op.

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

6.4.1. Mangel på ressourcer

Flere af tilbudsrepræsentanterne fremhæver, at det kan være en ressourcetung opgave at motivere ældre til at deltage i deres tilbud, særligt hvis de er sårbare. Som det fremgår særligt af de kvalitative uddybninger i afsnit 6.3.1. og 6.3.2., lykkes tilbud særligt godt med tilgange, der sætter fokus på den enkeltes ønsker, behov og ressourcer samt en individuel og håndholdt opfølgning på deltagelse. De individuelt tilpassede indsatser koster flere ressourcer – noget, som flere tilbudsrepræsentanter påpeger, at de ikke har. Af samme årsag oplever flere – på tværs af begge typer af tilbud – at manglende ressourcer gør det vanskeligt at motivere sårbare ældre.

"Vores største begrænsning er tid til den enkelte, og at det kræver mange ressourcer i form af frivillige eller ansatte med særlig viden om relationsopbygning"

Repræsentant fra kommunalt tilbud.

6.4.2. Hvem er egentlig sårbar?

Et tema, som allerede forekom i pilottesten af undersøgelsens spørgeskema, er, at flere af tilbudsrepræsentanterne har vanskeligt ved at gennemskue, hvem der faktisk er sårbare. Det kan være svært at arbejde med at motivere en bestemt målgruppe, hvis man ikke kan bedømme, hvem disse personer er. Temaet synes desuden at være gældende for begge typer af tilbud, men går oftest igen blandt civilsamfundstilbud. For disse tilbud kan det dog også være et spørgsmål om, at sårbare ældre ikke er deres primære målgruppe.

Når det for nogle tilbud er vanskeligt at identificere, hvornår en ældre person er sårbar, kan det også være vanskeligt i det hele taget at etablere kontakt til målgruppen.

"Ingen bærer et skilt med 'Jeg er ensom'".

Repræsentant for civilsamfundstilbud.

6.4.3. Fremmøde og fastholdelse

Afslutningsvis fremhæver flere, at det – på trods af ihærdige forsøg på at motivere – fortsat kan være vanskeligt at få sårbare ældre til at møde op og være med. Enkelte respondenter fremhæver, at valget om at deltage i tilbudsaktiviteter ikke altid er de ældres eget valg, men at det kan være et ønske fra pårørende eller fagpersoner.

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

” [Vi oplever det fortsat som vanskeligt] at få fat i de sårbare og fastholde dem, der møder op. Vi oplever nogle gange, at det er andres "behov" at sårbare skal være i et fællesskab, uden at de ønsker det. Nogle siger ja til tilbuddet for at gøre andre glade.”

Repræsentant for kommunalt tilbud

Andre angiver derudover, at COVID-19 pandemien har forværret udfordringen med at få sårbare ældre til at møde op og deltage. Dette til trods for at samfundet er genåbnet på almindeligvis. I de kvalitative uddybninger pointerer flere tilbudsrepræsentanter, at bekymringer omkring COVID-19 fortsat tilbageholder mange fra at deltage i holdaktiviteter. Flere ældre, særligt de sårbare, har vænnet sig til eller affundet sig med ensomhed.

7. Metode

Rapportens sidste afsnit beskriver metoden, der ligger til grund for kortlægningen, herunder fremgangsmåde for udvikling af spørgeskema, udvælgelse af og kontakt til respondenter samt dataindsamling og behandling.

7.1. Identifikation af respondentgruppen

For at identificere respondenterne blev der anvendt forskellige fremgangsmåder til hhv. kommunale tilbud og civilsamfundstilbud. Begge foregik i to trin:

Kommunale tilbud

- 1) Udvalgelse af 50 kommuner på baggrund af en nogenlunde repræsentativ variation i socioøkonomisk indeks og andel af ældre.
- 2) Kontakt til forebyggende konsulenter i de udvalgte kommuner med henblik på at identificere samt skabe kontakt til tilbud. De forebyggende konsulenter er valgt som indgangsvinkel, da en del af deres arbejdsområde er at opspore og motivere ældre til at deltage i tilbud i kommunen.

På trods af gentagne henvendelser var det ikke muligt at opnå kontakt til to af de udvalgte kommuner. Disse blev derfor erstattet af to andre kommuner, som scorer tilsvarende på socioøkonomisk indeks og andel af ældre.

Civilsamfundstilbud

- 1) Stratificeret udvælgelse opdelt på landsdækkende organisationer og lokale foreninger ud fra foreningstyper identificeret i Frivillighedsundersøgelsen (2006). Følgende foreningstyper dannede grundlag for udvælgelsen:
 - a. Kultur-, hobby-, idræts og (fritids)undervisningsforeninger
 - b. Arbejdsrelaterede foreninger
 - c. Idébaserede foreninger
 - d. Sociale og sygdomsbekæmpende foreninger
 - e. Bolig og lokalsamfund.
- 2) Henvendelse til udvalgte foreninger og organisationer, der kunne pege på lokale afdelinger/foreninger.

For at sikre, at respondenterne havde en tilpas stor viden om tilbuddene, blev spørgeskemaerne stilet til den eller de personer, som er ansvarlige for tilrettelæggelsen af det en-

kelte tilbud. Da nogle af respondenterne repræsenterede flere tilbud, blev de indledningsvist i spørgeskemaet bedt om at vælge et tilbud at besvare ud fra.

7.1.1. Refleksioner

Marselisborg erfarede i processen med at rekruttere respondenter, at det oftere krævede mere dialog med repræsentanter fra civilsamfundstilbud for at redegøre for det relevante i deres deltagelse. Selvom de ikke har afgrænset deres deltagere til en specifik målgruppe, kan de stadigvæk ligge inde med erfaringer, der kan komme andre til gavn.

7.2. Udformning og test af spørgeskema

I udformningen af spørgeskemaet har Marselisborg været særligt optaget af at sikre klarhed dels ift. hvilke aktiviteter, de enkelte respondenter repræsenterer, dels hvilke målgrupper, de henvender sig til. Derudover har der været fokus at sikre klarhed omkring hvilke tilgange, der anvendes til at motivere sårbare ældre.

Udover velkomst og afslutning består rækkefølgen i spørgeskemaet af følgende trin:

1. Faktuelt rammesættende spørgsmål.
2. Indsnævret fokus på særligt relevante tilgange.
3. Uddybende viden om valgte tilgange.
4. Vurdering af effekter ift. valgte målgrupper.

Rækkefølgen af spørgsmålene bygger først og fremmest på respondenternes forståelse og afklarethed i forhold til både aktiviteter og målgrupper gennem faktuel rammesættende spørgsmål. Formålet med rækkefølgen var at sætte den korrekte ramme for senere vurderingsspørgsmål.

Respondenterne skulle dernæst forholde sig til samtlige tilgange og angive i hvilken grad, de anvender dem. Ved at spørge til graden af anvendelse og ikke blot om den enkelte tilgang anvendes eller ej, imødekommes risikoen for, at respondenterne blot svarer samtykkende til dem alle, men i stedet forholder sig mere reflekterende til dem. For hver af de tilgange, som respondenterne har angivet 'i høj grad' eller 'i nogen grad' ved, spørges uddybende ind til, hvordan den pågældende tilgang anvendes i praksis.

Sidste del af spørgeskemaet har haft til sigte at vurdere hvilke tilgange og målgrupper, tilbuddene lykkes særligt godt med, samt hvad de oplever som vanskeligt.

7.2.1. Refleksioner

Som et led i at kvalificere spørgeskemaet blev der gennemført en pilottest med henblik på at afdække, om spørgsmålene var forståelige og svarkategorierne udtømmende. Repræsentanterne fra civilsamfundstilbuddene fremhævede, at de sjældent kan gennem-

skue, *hvem* af de ældre deltagere, som er sårbare, hvorfor der i tilrettelæggelsen og afholdelsen af tilbuddene ikke bevidst tages hensyn hertil. Disse erfaringer udmøntede sig i en række justeringer, således at spørgeskemaet i højere grad tager højde for, at forskellige tilbud opererer under forskellige vilkår. Justeringerne bestod i at tilføje flere svarkategorier og uddybende beskrivelser samt tilpasse henvendelsesbrevet til hver type tilbud.

7.3. Gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen og opfølgning herpå

I alt er spørgeskemaet blevet fremsendt til 217 tilbud, heraf 85 civilsamfundstilbud og 132 kommunale tilbud. Svarprocenten er på 62%. 64% af de kommunale tilbud og 60% af civilsamfundstilbuddene har gennemført spørgeskemaet.

I gennemsnit har hver af de 50 udvalgte kommuner fremsendt kontaktoplysninger på 2,7 tilbud, hvilket umiddelbart kan synes af lidt. Dog erfarer Marselisborg undervejs i dialogen med de enkelte kommuner, at der er variation i, hvordan kommuner organiserer sig med det frivillige foreningsliv. Flere kommuner påpegede, at de har få kommunalt drevne tilbud til sårbare ældre. I stedet for at drive og oprette kommunale tilbud, understøtter disse kommuner derfor i højere grad driften i omkringliggende, frivillige foreninger – enten ved at have en kommunalt ansat tovholder eller via økonomiske tilskud. Fordi der er forskel i måden at organisere sig på, har der således været stor variation i hvor mange tilbud, den enkelte kommune har identificeret; Nogle kommuner har fremsendt kontaktinformation på op mod 9 tilbud, mens andre har fremsendt på et enkelt tilbud.

7.3.1. Frafaldsanalyse

Med henblik på at sikre repræsentativitet i undersøgelsen, er der blevet foretaget en frafaldsanalyse for at belyse om de tilbud, der har gennemført spørgeskemaet, adskiller sig på afgørende områder fra dem, der ikke har gennemført. Frafaldsanalysens resultater indikerer, at dette ikke er tilfældet. Kun arbejdsrelaterede foreninger er i mindre grad repræsenteret i gruppen af personer, som har besvaret spørgeskemaet.

7.3.2. Opfølgning

Alle respondenter har som minimum modtaget én rykkermail. De fleste respondenter har modtaget to og andre har tilmed modtaget en tredje. Årsagen til de forskellige antal rykkermails er, at spørgeskemaet er blevet sendt ud i flere runder, hvorfor påmindelserne ligeledes blev sendt ud på forskellige tidspunkter.

Derudover er der fulgt op telefonisk, hvor besvarelsen enten har været igangværende eller hvor linket endnu ikke var åbnet. For ca. halvdelen af disse har der været telefonisk kontakt ad flere omgange. Den telefoniske kontakt har først og fremmest taget udgangspunkt i den udarbejdede frafaldsanalyse.

Referenceliste

- 1. Alexandra Instituttet (2019)**
Udenlandske erfaringer og viden om sårbare og skrøbelige ældre.
- 2. Marselisborg – Center for Udvikling, Kompetence og Viden (2021)**
Sammen om fællesskaber for ældre mænd, der oplever ensomhed. Vidensgrundlag.
- 3. Marselisborg – Center for Udvikling, Kompetence og Viden (2015)**
Forebyggelse af ensomhed blandt ældre. Viden og inspiration til handling.
- 4. Rambøll Management Consulting (2021)**
Evaluering af projekter i puljen styrket indsats mod ensomhed blandt ældre mennesker, der modtager meget hjemmehjælp.
- 5. Sundhedsstyrelsen (2021)**
Sammenhængende indsatser imod ensomhed og mistrivsel hos ældre. Erfaringsopsamling fra puljeprojekter.
- 6. Sundhedsministeriet (2020)**
Politisk aftale af 18. december 2020 om udmøntning af midlerne afsat til Det gode ældreliv.
- 7. Sundhedsstyrelsen (2019)**
Gode ældreliv med trivsel og sundhed. Fagligt oplæg til handlingsplanen for "Det gode ældreliv" 2019.
- 8. Sundhedsstyrelsen (2019)**
Ældres sundhed og trivsel – ældreprofilen 2019.
- 9. Sundhedsstyrelsen (2017)**
Opsporing af ældre i særlig risiko for nedsat funktionsevne. En guide til kommuner vedrørende forebyggende hjemmebesøg.
- 10. VIVE (2006)**
Den frivillige sektor i Danmark – omfang og betydning.

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

Bilagsfortegnelse

Bilag 1: Henvendelsesbreve

Bilag 2: Spørgeskema

Bilag 1: Henvendelsesbreve

Henvendelsesbrev til kommunale tilbud:

Kære [navn],

De fleste ældre trives og har et godt fysisk og mentalt helbred og oplever, at de kan gøre, hvad de har lyst til. For nogle kan alder, svækkelse ved sygdom eller tab af nære relationer imidlertid føre til forringet livskvalitet, ensomhed og et helbred, der kan sætte begrænsninger for den enkelte i hverdagen. Der mangler viden om, hvilke faktorer og mekanismer, der kan have betydning for, om disse ældre deltager i sundhedsfremme- og forebyggelsestilbud.

Marselisborg Consulting gennemfører på vegne af Sundhedsstyrelsen en undersøgelse, der skal kortlægge erfaringer med tilgange til, hvordan tilbud om aktiviteter kan tiltrække gruppen af sårbare ældre. Dette kan bl.a. være ældre med fysisk, psykisk eller social funktionsnedsættelse, kronisk sygdom, begrænset socialt netværk og begrænset kontakt til andre, og som gør, at de oftest ikke tager imod de gængse tilbud.

Jeres tilbud

Vi skriver til dig som repræsentant for [tilbud]. Vi beder dig udfylde et spørgeskema på vegne af de erfaringer, I har i dette tilbud. Hvis du er repræsentant for flere tilbud, vil du blive guidet til at udvælge ét af disse tilbud og svare på baggrund af dette.

Undersøgelsen er særligt optaget af tilbud, der er sundhedsfremmende og forebyggende, hvad enten det direkte handler om fx kost, motion eller om sociale fællesskaber om en fælles interesse. Undersøgelsen skal danne baggrund Sundhedsstyrelsens kommende informationsmaterialer, som skal understøtte at flere ældre deltager i sundhedsfremmende og forebyggende tiltag.

Sådan udfylder du spørgeskemaet

Spørgeskemaet tager i alt mellem 15-20 minutter at udfylde. Der vil undervejs være mulighed for at holde pauser, således at du har mulighed for at reflektere over spørgsmålene eller eventuelt henvende dig til en kollega, som kan hjælpe dig med besvarelsen. Du har også mulighed for at udskrive spørgeskemaet og dine besvarelser.

Spørgeskemaet kan påbegyndes ved at trykke på følgende link: (INDSÆT LINK).

Du kan også kopiere linket ind i din internetbrowser.

Med henblik på at indsamle så mange erfaringer som muligt, har vi brug for hver enkelt besvarelse. Derfor tillader vi os at følge op, hvis vi kan se, at du ikke har afsluttet din besvarelse.

Skulle der opstå tvivl eller spørgsmål under besvarelsen, er du også velkommen til at kontakte vores hotline på tlf. nr. 53543227 mellem kl. 09.00 og 15.00 mandag til fredag.

Sådan behandler vi dine data

Din besvarelse vil blive behandlet fortroligt af Marselisborg Consulting. Den vil blive brugt i forbindelse med en samlet kortlægning af kommuner og civilsamfundets tilgange til at motivere og engagere ældre borgere til deltagelse i meningsfulde aktiviteter, som forventes afsluttet i juni 2022. Data fra denne spørgeskemaundersøgelse vil blive præsenteret i en rapport på et aggregeret niveau og vil ikke kunne henføres til det enkelte tilbud.

Sundhedsstyrelsen og Marselisborg Consulting sætter stor pris på din deltagelse.

Med venlig hilsen

Louise Scheel Thomasen

Henvendelsesbrev til civilsamfundstilbud:

Kære [navn],

De fleste ældre trives og har et godt fysisk og mentalt helbred og oplever, at de kan gøre, hvad de har lyst til. For nogle kan alder, svækkelse ved sygdom eller tab af nære relationer imidlertid føre til forringet livskvalitet, ensomhed og et helbred, der kan sætte begrænsninger for den enkelte i hverdagen. Der mangler viden om, hvilke faktorer og mekanismer, der kan have betydning for, om disse ældre deltager i sundhedsfremme- og forebyggelsestilbud.

Marselisborg Consulting gennemfører på vegne af Sundhedsstyrelsen en undersøgelse, der skal kortlægge erfaringer med tilgange til, hvordan tilbud om aktiviteter kan tiltrække gruppen af sårbare ældre. Dette kan bl.a. være ældre med fysisk, psykisk eller social funktionsnedsættelse, kronisk sygdom, begrænset socialt netværk og begrænset kontakt til andre, og som gør, at de oftest ikke tager imod de gængse tilbud.

Jeres tilbud

Vi skriver til dig som repræsentant for [tilbud]. Vi beder dig udfylde et spørgeskema på vegne af de erfaringer, I har i dette tilbud. Hvis du er repræsentant for flere tilbud, vil du blive guidet til at udvælge ét af disse tilbud og svare på baggrund af dette.

Selvom jeres tilbud ikke retter sig direkte mod en af de målgrupper, der er nævnt ovenfor, kan I stadig ligge inde med værdifulde erfaringer i forhold til at motivere sårbare ældre til at deltage i aktiviteter. På samme måde er gode erfaringer og metoder, andre kan lære

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

af, ikke nødvendigvis formaliserede eller del af nedskrevne strategier. I undersøgelsen spørger vi derfor ind til, hvad I gør i praksis i jeres tilbud.

Undersøgelsen er særligt optaget af tilbud, der er sundhedsfremmende og forebyggende, hvad enten det direkte handler om fx kost, motion eller om sociale fællesskaber om en fælles interesse. Undersøgelsen skal danne baggrund Sundhedsstyrelsens kommende informationsmaterialer, som skal understøtte at flere ældre deltager i sundhedsfremmende og forebyggende tiltag.

Sådan udfylder du spørgeskemaet

Spørgeskemaet tager i alt mellem 15-20 minutter at udfylde. Der vil undervejs være mulighed for at holde pauser, således at du har mulighed for at reflektere over spørgsmålene eller eventuelt henvende dig til en kollega, som kan hjælpe dig med besvarelsen. Du har også mulighed for at udskrive spørgeskemaet og dine besvarelser.

Spørgeskemaet kan påbegyndes ved at trykke på følgende link: (INDSÆT LINK).

Du kan også kopiere linket ind i din internetbrowser.

Med henblik på at indsamle så mange erfaringer som muligt, har vi brug for hver enkelt besvarelse. Derfor tillader vi os at følge op, hvis vi kan se, at du ikke har afsluttet din besvarelse.

Skulle der opstå tvivl eller spørgsmål under besvarelsen, er du også velkommen til at kontakte vores hotline på tlf. nr. 53543227 mellem kl. 09.00 og 15.00 mandag til fredag.

Sådan behandler vi dine data

Din besvarelse vil blive behandlet fortroligt af Marselisborg Consulting. Den vil blive brugt i forbindelse med en samlet kortlægning af kommuner og civilsamfundets tilgange til at motivere og engagere ældre borgere til deltagelse i meningsfulde aktiviteter, som forventes afsluttet i juni 2022. Data fra denne spørgeskemaundersøgelse vil blive præsenteret i en rapport på et aggregeret niveau og vil ikke kunne henføres til det enkelte tilbud.

Sundhedsstyrelsen og Marselisborg Consulting sætter stor pris på din deltagelse.

Med venlig hilsen

Louise Scheel Thomasen

	Bilag 2: Spørgeskema
Side 1	<p>Tak, fordi du vil hjælpe med at skabe viden om, hvordan kommuner og civilsamfundstilbud kan nå gruppen af ældre, der ofte ikke tager imod gængse sundhedsfremme- og forebyggelsestilbud.</p> <p>Undersøgelsen tager 15-20 minutter at besvare.</p> <p>Du er inviteret til undersøgelsen som repræsentant for det tilbud, som står i den mail, du har modtaget.</p> <p>Ønsker du at printe spørgeskemaet, gøres dette ved at trykke på ikonet nederst på denne side.</p> <p>Du kan hele vejen igennem trykke enten fremad eller tilbage ved at bruge knapperne nederst.</p> <p>Dine besvarelser gemmes løbende, således at det er muligt at holde pause undervejs, fx hvis du skal søge ny viden. Du er også velkommen til at sende den videre til en anden, der kan hjælpe til med at svare på vegne af jeres tilbud. Vedkommende vil kunne gå i ind på linket, se hvad du har svaret, og svare videre derfra.</p> <p>Har du spørgsmål undervejs, så kontakt Marselisborgs hotline på tlf. nr. 53543227 mellem kl. 09.00 og 15.00 mandag til fredag.</p> <p>Tak for din deltagelse.</p>
Side 2	Del 1: Baggrundsviden om tilbuddet
	<p>De første spørgsmål omhandler grundlæggende viden om det tilbud, du repræsenterer. Hvis du repræsenterer flere tilbud, vil vi bede dig vælge det tilbud, der er mest relevant i forhold til at engagere og motivere sårbare ældre til at deltage i aktiviteter, og svare ud fra det.</p> <p><u>Tilbud</u> skal i denne forbindelse forstås bredt som aktiviteter, der fremmer den enkeltes fysiske, psykiske og/eller sociale funktionsevne, forebygge ensomhed og/eller forebygge forværring af eksisterende helbredsproblemer, uden at det nødvendigvis er det primære formål med tilbuddet.</p>

	<p>Hvilken/hvilke kategori(er) beskriver bedst formålet for det tilbud, du repræsenterer?</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Motion og Bevægelse☐ Mad og måltider, fx spisefællesskaber eller madlavning☐ Kultur fx kunst, film, litteratur, rejser/ture☐ Rådgivning og kurser, fx patientuddannelse, foredrag, rygestopkurser, IT-kurser☐ Musik og sang☐ Social netværksdannelse, fx besøgsven, fællesskaber for mænd eller ældre med minoritetsbaggrund☐ Hobbies, fx håndværk, kreativitet, spil☐ En åndelig eller religiøs dimension, fx aktiviteter afholdt i samarbejde med kirker☐ Andet, angiv venligst: <p>Hvor ofte (cirka) har I aktiviteter i det tilbud, du repræsenterer?</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Mere end en gang om ugen☐ Ugentligt☐ Hver anden uge☐ Månedligt☐ Mindre end en gang om måneden <p>Hvor mange deltager typisk til hver af de aktiviteter, I har?</p> <p>Angiv ca. antal deltagere: _____</p>
--	--

	<p>Undersøgelsen handler om <u>sårbare ældre</u>, dvs. ældre, som er i risiko for svækkelse og ensomhed, og som ofte ikke tager imod gængse sundhedsfremme- og forebyggelsestilbud. Dette kan bl.a. være ældre med fysisk, psykisk eller social funktionsnedsættelse, kronisk sygdom, begrænset socialt netværk og begrænset kontakt til andre.</p> <p>Hvor stor en andel af dem, der typisk deltager i jeres tilbud, vurderer du er sårbare ældre?</p> <p>☐ Mindre end 25%</p> <p>☐ Mellem 25 - 50%</p> <p>☐ Mellem 51 - 75%</p> <p>☐ Mere end 75%</p> <p>☐ Vi har ikke grundlag for at vurdere, hvor mange af vores deltagere, der er sårbare</p> <p>Hvilke kategorier beskriver bedst de sårbare ældre, som jeres tilbud retter sig mod?</p> <p>☐ Enker eller enkemænd</p> <p>☐ Ældre med svagt netværk, fx enlige, geografisk isolerede eller tilflyttere</p> <p>☐ Ældre uden pårørende</p> <p>☐ Ældre med en eller flere kroniske sygdomme</p> <p>☐ Ældre mænd</p> <p>☐ Ældre kvinder</p> <p>☐ Ældre med etnisk minoritetsbaggrund</p> <p>☐ Ældre pårørende til svækkede ældre</p> <p>☐ Ældre med skadeligt alkoholforbrug eller lignende</p> <p>☐ Ældre, der er psykisk eller mentalt sårbare</p>
--	--

	☐ Ældre, kortuddannede med svag tilknytning til/udenfor arbejdsmarkedet ved pension ☐ Vi retter ikke vores tilbud mod en specifik målgruppe ☐ Ældre, der på anden vis er sårbare, uddyb venligst: _____										
Side 3	Del 2: Tilbuddets fokus										
	<p>Aktivering hvis X i nr. 12 ovenfor (Vi retter ikke vores tilbud mod en specifik målgruppe), får man følgende to spørgsmål:</p> <p>Gør I noget særligt for at rekruttere sårbare ældre, udover jeres generelle rekrutteringsindsats?</p> <p>☐ Nej</p> <p>☐ Ja, uddyb venligst. _____</p> <table border="1" data-bbox="571 1084 1474 1433"> <thead> <tr> <th data-bbox="571 1084 906 1191"></th> <th data-bbox="906 1084 1043 1191">I høj grad</th> <th data-bbox="1043 1084 1200 1191">I nogen grad</th> <th data-bbox="1200 1084 1337 1191">I lav grad</th> <th data-bbox="1337 1084 1474 1191">Slet ikke</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="571 1191 906 1433">Selvom jeres tilbud ikke retter sig mod en specifik målgruppe, i hvor høj grad vil du da vurdere, at I når ud til sårbare ældre med jeres tilbud?</td> <td data-bbox="906 1191 1043 1433"></td> <td data-bbox="1043 1191 1200 1433"></td> <td data-bbox="1200 1191 1337 1433"></td> <td data-bbox="1337 1191 1474 1433"></td> </tr> </tbody> </table>		I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke	Selvom jeres tilbud ikke retter sig mod en specifik målgruppe, i hvor høj grad vil du da vurdere, at I når ud til sårbare ældre med jeres tilbud?				
	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke							
Selvom jeres tilbud ikke retter sig mod en specifik målgruppe, i hvor høj grad vil du da vurdere, at I når ud til sårbare ældre med jeres tilbud?											

	<p>Har man sat X i nr. 12 ovenfor, skal man ikke have følgende spørgsmål:</p> <p>Følgende spørgsmål vedrører fortsat grundlæggende viden om det tilbud, som du repræsenterer.</p> <p>Uddyb venligst, hvad I særligt gør for at finde og komme i kontakt med jeres udvalgte målgruppe(r)? [Viser kun udvalgte målgrupper]</p>	
	Enke eller enkemænd	_____
	Ældre med svagt netværk, fx enlige, geografisk isolerede eller tilflyttere	_____
	Ældre med en eller flere kroniske sygdomme	_____
	Ældre mænd	_____
	Ældre kvinder	_____
	Ældre med etnisk minoritetsbaggrund	_____
	Ældre pårørende til svækkede ældre	_____
	Ældre med skadeligt alkoholforbrug eller lignende	_____
	Ældre, der er psykisk eller mentalt sårbare	_____
	Ældre, kortuddannede med svag tilknytning til/udenfor arbejdsmarkedet ved pension	_____
	Ældre, der på anden vis er sårbare	_____

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

<p>Der kan være mange måder at engagere og motivere sårbare ældre på. Gode erfaringer og virkningsfulde måder behøver ikke være en formuleret strategi eller nedskrevne handlemåder, men kan være en naturlig og udtalt del af sådan, som man plejer at gøre i jeres tilbud.</p> <p>Uanset om I har gjort jer tanker om disse tilgange eller ej, vil vi bede dig om at overveje i hvilken grad hvert af udsagnene nedenfor dækker det, I plejer at gøre.</p>				
	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke
Vi er bevidste om at give "det venlige skub", dvs. understøtte nye deltagere, fx hjælpe med den første kontakt mm.				
Vi er optaget af, at vores fællesskab skal kunne rumme nærvær og socialt samvær alle deltagerne imellem				
Vi inddrager alle vores deltagere i, hvilke aktiviteter der planlægges og afholdes				
Vi søger for, at alle bidrager til aktiviteten, fx med kaffebrygningen eller kørelejligheden				
Vi har en fast proces for at nye føler sig velkomne, fx ved at udpege værter, velkomstansvarlige og/eller arrangerer følgeordninger				
Vi samler ligesindede borgere med fælles livserfaringer (fx laver grupper for				

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

	enkemænd, køn, sygdom, etnicitet)				
	Vi placerer vores aktiviteter, så de er let tilgængelige, fx nær transport og uden trapper.				
	Vi samarbejder med andre parter for få kontakt til og give rette tilbud til flere i målgruppen, fx (andre) frivillige foreninger, kommunens forebyggende konsulenter, hjemmeplejen, mm.				
	Vi gør noget andet for at engagere og motivere sårbare ældre til at deltage, uddyb venligst: _____				
Side 4	Del 3: Overvejelser bag de valgte tilgange				
	<p>Nedenfor vil vi bede dig uddybe, hvordan I arbejder med de udsagn, I har angivet, at I i høj grad eller nogen grad anvender til at engagere og motivere sårbare ældre.</p> <p>I har angivet, at I er ”bevidste om at give ”det venlige skub”, dvs. aktivt skaber kontakt til nye, følger op på nye, hjælper med de første kontakter mm.” Sæt kryds ved alt det, som beskriver hvordan I gør i praksis: [Viser kun de tilgange, de har svaret i høj grad eller i nogen grad til]</p> <p>☐ Vi tilknytter en frivillig mentor, vejleder, coach, kontaktperson mm.</p> <p>☐ Vi tilknytter en lønnet mentor, vejleder, coach, kontaktperson mm.</p> <p>☐ Vi har løbende individuelle samtaler med de ældre, fx gennem motiverende samtale</p> <p>☐ Andet, angiv venligst _____</p>				

	<p>I har angivet, at I er ”optaget af at pleje vores fællesskab, så vi skaber mulighed for nærvær og social samvær deltagerne imellem”. Sæt kryds ved alt det, som beskriver hvordan I gør i praksis:</p> <p>☐ Vi prioriterer holdaktiviteter.</p> <p>☐ Vi arbejder med interessefællesskaber, fx hobby</p> <p>☐ Vi har en-til-en-relationer, fx buddy-ordning</p> <p>☐ Vi prioriterer sociale mødesteder, fx kaffepausen efter eller 3. halvleg efter idræt.</p> <p>☐ Andet, angiv venligst_____</p> <p>I har angivet, at I ”inddrager bredt alle vores deltagere i, hvilke aktiviteter der planlægges og afholdes”. Sæt kryds ved alt det, som beskriver hvordan I gør i praksis:</p> <p>☐ Vi lytter til løbende forslag fra vores deltagere, når programmet for kommende periode udarbejdes</p> <p>☐ Vi har et fællesmøde eller anden fælles drøftelse om kommende aktiviteter</p> <p>☐ Vi sørger for at uddele ansvar for forskellige aktiviteter</p> <p>☐ Andet, angiv venligst_____</p> <p>I har angivet, at I ”sørger for, at alle bidrager til aktiviteten, lige fra kaffebrygningen til køreligheden”. Sæt kryds ved alt det, som beskriver hvordan I gør i praksis:</p> <p>☐ Vi sørger for alle får opgaver, når vi er samlet til aktiviteterne</p> <p>☐ Vi sørger for at der er taget hånd om alle ift. transport</p> <p>☐ Vi sørger for at uddele ansvar for forskellige aktiviteter</p> <p>☐ Andet, angiv venligst_____</p>
--	--

	<p>I har angivet, at I ”har en fast proces for at nye føler sig velkommen, fx at udpeger værter, velkomstansvarlige og/eller arrangerer at man følges”. Sæt kryds ved alt det, som beskriver hvordan I gør i praksis:</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Vi har udpegede værter, der byder velkommen☐ Vi arrangerer følgeskab til aktiviteterne☐ Vi sørger for at uddele ansvar for forskellige aktiviteter☐ Vi har faste rutiner for at byde nye velkommen, fx en navnerunde☐ Vi kontakter nye inden første gang for at de ved, hvad der skal ske☐ Andet, angiv venligst_____ <p>I har angivet, at I ”samler ligesindede borgere med fælles livserfaringer”. Sæt kryds ved alt det, som beskriver hvordan I gør i praksis:</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Vi sætter folk parvis sammen, fx peer-to-peer☐ Vi sætter grupper sammen bevidst efter livserfaringer☐ Andet, angiv venligst_____
--	---

	<p>I har angivet, at I ”er optaget af placere vores aktiviteter, så de er let tilgængelige, fx nær transport og uden trapper”. Sæt kryds ved alt det, som beskriver hvordan I gør i praksis:</p> <p>☐ Vi sørger for at indsatsen placeres lokalt og tæt på transportmuligheder</p> <p>☐ Vi vælger rammer, som er handicapvenlige</p> <p>☐ Vi er fleksible med tidspunktet for aktiviteten, så de fleste kan deltage</p> <p>☐ Vi sørger for, at indsatsen er økonomisk tilgængelig</p> <p>☐ Andet, angiv venligst _____</p> <p>I har angivet, at I ”samarbejder med andre parter for nå ud til flest mulige, fx kommunens forebyggende konsulenter, hjemmeplejen, frivillige foreninger mm. ”. Sæt kryds ved alt det, som beskriver hvordan I gør i praksis:</p> <p>☐ Vi samarbejder med hjemmeplejen om at nå målgruppen</p> <p>☐ Vi samarbejder med de forebyggende konsulenter om at nå målgruppen</p> <p>☐ Vi samarbejder med andre kommunale aktører, angiv venligst: _____</p> <p>☐ Vi samarbejder med det lokale lægehus om at nå målgruppen</p> <p>☐ Vi samarbejder med (andre) foreninger og organisationer, angiv venligst _____</p> <p>☐ Andet, angiv venligst _____</p>
--	---

De tidligere spørgsmål har handlet om, hvilke tilgange I anvender til at motivere sårbare ældre til at deltage i jeres tilbud, og hvordan I gør dette. De næste spørgsmål handler om, hvordan du vurderer, at I lykkes med jeres intention.

I hvilken grad oplever I at lykkes med at motivere de forskellige målgrupper af ældre til at deltage i jeres tilbud?

	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke	Ikke relevant for tilbuddet
Enke eller enkemænd					
Ældre med svagt netværk, fx enlige, geografisk isolerede eller tilflyttere					
Ældre med en eller flere kroniske sygdomme					
Ældre mænd					
Ældre kvinder					
Ældre med etnisk minoritetsbaggrund					
Ældre pårørende til svækkede ældre					
Ældre med skadeligt alkoholforbrug eller lignende					
Ældre, der er psykisk eller mentalt sårbare					
Ældre, kortuddannede med svag tilknytning					

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

	<table border="1"> <tr> <td>til/udenfor arbejdsmarkedet ved pension</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ældre, der på anden vis er sårbare</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	til/udenfor arbejdsmarkedet ved pension						Ældre, der på anden vis er sårbare																							
til/udenfor arbejdsmarkedet ved pension																															
Ældre, der på anden vis er sårbare																															
Side 5	Del 4: Vurdering af jeres indsats																														
	<p>Du har tidligere skullet angive, hvilke udsagn der dækker over det, I plejer at gøre, når I forsøger at motivere sårbare ældre til at deltage i jeres tilbud. Nu vil vi bede dig om at forholde dig til, i hvilken grad dette nu også lykkes for jer. I det følgende beder vi dig vurdere, hvordan hvert af de nedenstående udsagn virker for jer.</p>																														
	<p>I hvor høj grad vurderer du, at I lykkes med at engagere og motivere sårbare ældre til at deltage ved at... [Viser alle]</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>I høj grad</th> <th>I nogen grad</th> <th>I lav grad</th> <th>Slet ikke</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Vi er bevidste om at give "det venlige skub", dvs. understøtte nye deltagere, fx hjælpe med den første kontakt mm.</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Vi er optaget af, at vores fællesskab skal kunne rumme nærvær og socialt samvær alle deltagerne imellem</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Vi inddrager alle vores deltagere i, hvilke aktiviteter der planlægges og afholdes</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Vi søger for, at alle bidrager til aktiviteten, fx med kaffebrygningen eller kørelejligheden</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Vi har en fast proces for at nye føler sig velkomne, fx ved at</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table>		I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke	Vi er bevidste om at give "det venlige skub", dvs. understøtte nye deltagere, fx hjælpe med den første kontakt mm.	☐	☐	☐	☐	Vi er optaget af, at vores fællesskab skal kunne rumme nærvær og socialt samvær alle deltagerne imellem	☐	☐	☐	☐	Vi inddrager alle vores deltagere i, hvilke aktiviteter der planlægges og afholdes	☐	☐	☐	☐	Vi søger for, at alle bidrager til aktiviteten, fx med kaffebrygningen eller kørelejligheden	☐	☐	☐	☐	Vi har en fast proces for at nye føler sig velkomne, fx ved at	☐	☐	☐	☐
	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke																											
Vi er bevidste om at give "det venlige skub", dvs. understøtte nye deltagere, fx hjælpe med den første kontakt mm.	☐	☐	☐	☐																											
Vi er optaget af, at vores fællesskab skal kunne rumme nærvær og socialt samvær alle deltagerne imellem	☐	☐	☐	☐																											
Vi inddrager alle vores deltagere i, hvilke aktiviteter der planlægges og afholdes	☐	☐	☐	☐																											
Vi søger for, at alle bidrager til aktiviteten, fx med kaffebrygningen eller kørelejligheden	☐	☐	☐	☐																											
Vi har en fast proces for at nye føler sig velkomne, fx ved at	☐	☐	☐	☐																											

Tilgange til at motivere og engagere sårbare ældre til at deltage i meningsfulde aktiviteter

	<p>udpeger værter, velkomstan- svarlige og/eller arrangerer følgeordninger</p> <p>Vi samler ligesindede borgere med fælles livserfaringer (fx laver grupper for enkemænd, køn, sygdom, etnicitet) ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>Vi placerer vores aktiviteter, så de er let tilgængelige, fx nær transport og uden trapper. ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>Vi samarbejder med andre parter for få kontakt til og give rette tilbud til flere i målgrup- pen, fx (andre) frivillige for- eninger, kommunens forebyg- gende konsulenter, hjemme- plejen, mm. ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>Vi gør noget andet, som tidli- gere angivet ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>Hvis I har en særlig indsats for at motivere sårbare ældre til at deltage, vil vi gerne bede dig uddybe, hvad du vurderer, at I hhv. lykkes med og oplever som vanskeligt.</p> <p>Uddyb venligst, hvad du vurderer, at I lykkes med i forhold til at moti- vere sårbare ældre til at deltage</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
--	---

	<p>2) Uddyb venligst, hvad du vurderer, at I fortsat <u>oplever som vanskeligt</u> i forhold til at motivere sårbare ældre til at deltage</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>Side 6</p>	<p>Dine besvarelser har givet meget værdifuld viden, som vi ser frem til at arbejde videre med. Sundhedsstyrelsen vil som en del af det videre forløb gennemføre en række interviews med udvalgte tilbud.</p> <p>Derfor vil vi afslutningsvist spørge, om Sundhedsstyrelsen må kontakte dig for en uddybning af dine besvarelser.</p> <p style="text-align: center;">Kontakt mig gerne. Udfyld herunder</p> <p>(1) m navn, e-mail, telefonnummer og stilling/funktion _____</p> <p>(2) m Ønsker ikke at blive kontaktet</p> <p>Mange tak for hjælpen!</p>

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sundhed for alle ♥ + ●